

Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Katedra mediálních a kulturních studií a žurnalistiky

Reflexe hlavní ženské postavy ve filmových recenzích

(Reflection of the main female character in film reviews)

Bakalářská diplomová práce

Sandra Štrejlová

Vedoucí práce: Mgr. Iveta Jansová, Ph.D.

Olomouc 2019

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala sama a na základě literatury a zdrojů uvedených v bibliografii.

Bakalářská práce má včetně mezer 126 815 znaků.

V Olomouci dne

.....

Sandra Štrejlová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí práce Mgr. Ivetě Jansové, Ph.D. za její odborné vedení, cenné rady a postřehy, trpělivost a v neposlední řadě čas, který mi věnovala. Děkuji také své rodině, přáteli, spolubydlíci a kamarádům, kteří mě neustále podporovali.

Abstrakt

Tato práce se zabývá tím, jak recenzenti a recenzentky informují o roli hlavní (akční) ženské filmové postavy a zda může být jejich gender determinujícím (nebo naopak zcela nepodstatným) aspektem při psaní těchto recenzí. Jedním z vedlejších cílů je pak zjistit, jestli se v recenzích na film s hlavní ženskou postavou v roli běžně obsazované muži (tj. superhrdinka apod.) vyskytují genderové stereotypy a zda je možné případnou genderovou stereotypizaci přisoudit odlišnému genderu samotných recenzentů/recenzentek. Pro analýzu vybraných textů byla vybrána technika interpretativního čtení.

Klíčová slova

Média – filmová recenze – film – televize – gender – genderové stereotypy

Abstract

The aim of this thesis is to find out how movie critics inform about the role of a female protagonist in action movies and whether their gender could be crucial (or irrelevant) aspect in writing their movie critique. The secondary goal is to discover if gender stereotypes are present in the movie reviews featuring the female protagonist in the role usually played by men and whether any gender stereotyping could be attributed to the different gender of the reviewers themselves. An interpretative reading method was chosen for the analysis of selected texts.

Key words

Media – movie review – movie – television – gender – gender stereotypes

Obsah

Úvod.....	8
1. Teoretická část.....	9
1.1 Vymezení pojmů.....	9
1.2 Pohlaví.....	9
1.3 Gender	10
1.3.1 Genderové stereotypy	11
1.3.2 Gender a média	15
1.3.2.1 Tisk.....	16
1.3.2.2 Televize a film.....	17
1.4 Recenze.....	19
1.4.1. Typy recenzí.....	21
1.5 Filmový recenzent/filmová recenzentka	21
2. Metodika.....	23
2.1 Cíl výzkumu	23
2.2 Strategie výběru zkoumaného vzorku	24
3. Praktická část.....	27
3.1 Eliška Bartlová	27
3.2 Maja Chudíčková.....	29
3.3 Tomáš Seidl	31
3.4 David L. Bronštejn	32
3.5 Emma Orphe.....	35
3.6 Dagmar Šimková	37
3.7 František Fuka	38
3.8 Karel Ryška	39
3.9 Barbora Dršková.....	40
3.10 Káťa Kočí	41
3.11 Adam Hencze	42
3.12 Stanislav Dvořák.....	43
3.13 Kristina Roháčková	45
3.14 Roberta Tóthová	47
3.15 Petra Adámková	48
3.16 Dejff – David	49
3.17 Jan Varga.....	50
3.18 Marek Čech.....	51

3.19 Michal Korec	52
Závěr.....	54
Seznam použité literatury.....	59
Seznam internetových zdrojů.....	60

Úvod

Situace nerovného postavení genderů ve světě se otevírá stále větším možnostem. Příkladem může být oznámení z roku 2017, kdy se londýnské, ale také newyorské metro rozhodlo změnit oslovení cestujících z klasického dámy a pánové na vážení cestující. Toto rozhodnutí plyne ze snahy neurážet jedince, kteří se neztotožňují ani s jedním z běžných genderů (mužským a ženským).

Jednou z dalších společenských změn je postupná legalizace sňatků pro homosexuální páry. V roce 2017 například Austrálie díky referendu uzákonila svatby pro tyto páry, zatímco v České republice je prozatím povoleno pouze registrované partnerství. O této skutečnosti informovala například Česká tisková kancelář, webový portál tištěného deníku Mladá fronta Dnes, idnes.cz nebo také online stránka Českého rozhlasu, irozhlas.cz a další.

Dalším patrným problémem spojeným s genderem je například pracovní segregace. Přesto, že se ženy častěji dostávají do pozic, které jsou stereotypními předsudky přiřazovány spíše mužům, stále v některých oborech dominují právě muži. Takovéto změny budou pravděpodobně čím dál častější, jelikož také ve filmech a seriálech je možné sledovat, že se ženy začínají vyskytovat v rolích, ve kterých dříve dominovali hlavně muži. Proto se tato práce zaměří na české autory a autorky filmových recenzí a bude zkoumat to, zda i oni tuto pozvolnou společenskou změnu reflektují ve svých textech. Cílem práce je konkrétně zjistit, jak autoři a autorky hodnotí hlavní ženskou postavu v akčním filmu, v jakožto původně zejména maskulinním žánru. Jestli se v jejich recenzích vyskytují zažité stereotypy, nebo se naopak od těchto stereotypů distancují. Zároveň se práce bude snažit zjistit, jestli je možné jednoznačně přisoudit stereotypizaci konkrétnímu genderu.

Práce je rozdělena na tři části. Pro účely textu byly v teoretické části vymezeny pojmy, se kterými práce nadále kooperuje. Metodika popisuje výzkumné otázky, použitou metodu a také postup při výběru vzorku určeného pro analýzu. Výběr recenzí nebyl náhodný, práce předem vymezila požadovaná kritéria, podle kterých byl vzorek vybrán. Poslední praktická část se věnuje jednotlivým recenzím a reflexi jejich analýzy. Závěr práce je pak věnován shrnutí výsledků analýzy.

1. Teoretická část

1.1 Vymezení pojmů

V teoretické části této práce je důležité vymezit základní pojmy. Nedílnou součástí tedy musí být jejich vymezení hned na začátku. Práce se zaměřuje na reflexi hlavní ženské filmové postavy z pohledu jak mužských recenzentů, tak ženských recenzentek, a proto je důležité vyjasnit, které pojmy se budou v práci vyskytovat. Mezi základní pojmy práce patří pohlaví, gender, genderové stereotypy, dále pak publicistický žánr filmová recenze a postava filmového recenzenta/ky.

1.2 Pohlaví

Pohlaví je biologická danost, která určuje, jestli je člověk muž nebo žena. Podstatné je však zmínit intersexuály. Intersexuál je označení jedince, u kterého není jasné, jestli je mužského nebo ženského pohlaví. (Fafejta, 2004, s. 39) Fafejta (tamtéž) dále uvádí, že pod pojmem intersexuál si lidé představují někoho se smíšenými genitáliemi. S tímto pojmem však práce nebude pracovat, ale bylo důležité zmínit existenci i těchto jedinců a upozornit na obezřetnost, se kterou musí být přistupováno k termínu a konceptu pohlaví. Ani to není, jak vidno, zcela jednoduše identifikovatelné. U pojmu pohlaví hrají hlavní roli biologické rozdíly jako jsou pohlavní orgány, chromozomy, hormonální stav nebo druhotné pohlavní znaky.

Pohlaví je geneticky určeno již v době početí, určuje ho jeden z dvaceti tří chromozomů. Tento chromozom má dvě varianty, X a Y. (Oakleyová, 2000, s. 23) Ženská vajíčka obsahují pouze chromozom X. Nositelem chromozomu, který určí, jestli se narodí chlapec nebo dívka, je tedy muž. Dojde-li ke spojení chromozomů XX, narodí se dívka. V opačném případě, kdy se spojí chromozomy XY, se narodí chlapec.

Na další vývoj plodu působí hormony, které jsou vylučovány zárodečnou žlázou. Chybí-li androgeny (mužské hormony zárodečných žláz), začnou se utvářet ženské (samičí) pohlavní orgány, v opačném případě vznikají pohlavní orgány mužské. (Karsten, 2006, s. 12) Mužský hormon má v této části vývoje podstatnou roli. Je-li přítomen, vyvíjí se pohlavní mužské orgány a zároveň je potlačován vznik ženských rysů. Díky této informaci lze říci, že základní forma embrya je forma ženská, která nemusí produkovat žádné hormony, a přesto se z něj vytvoří dívka.

Kromě rozdílů ve vývoji, existuje také řada dalších biologických rozdílů, díky kterým společnost rozlišuje ženu a muže. Chromozom Y má výrazný vliv na výšku, váhu a fyzickou

sílu, zatímco chromozom X působí na vývoj svalové hmoty. Liší se také poměr velikosti hlavy, trupu nebo končetin. Existují však důkazy, že v jiných kulturách se tyto fyzické a na pohled zřejmé znaky liší. Například Manuové na Admirálských ostrovech, kde dospělí muži a ženy dosahují vysokého stupně mezomorfie (široká ramena a hrud', velmi svalnaté končetiny, málo podkožního tuku), která se u americké a západoevropské populace vyskytuje v mnohem menším měřítku. (Oakleyová, 2000, s. 31)

Pohlaví je tedy dáno biologicky. Na stupni genetického určení pohlaví je možná pouze diferenciace na pohlavní chromozomy XX a XY. (Karsten, 2006, s. 30). Podrobněji se tomuto tématu věnují právě výše zmínění autoři a podrobné detaily vývoje jedince nejsou zájmem této práce. Definice pohlaví byla zásadní z hlediska následujícího vymezení genderu.

1.3 Gender

Gender je slovo řeckého původu a v překladu znamená rod. Jelikož čeština slovem rod označuje pohlaví, rod, rodinu nebo gramatické označení rodu, používá se slovo gender. Lidé mohou pojmy gender a pohlaví pokládat za totožné, nebo je mohou také zaměňovat. Pohlaví je člověku určeno biologicky, jak už bylo zmíněno výše, a v průběhu života se přirozenou cestou nemění. Pohlaví však může být změněno operačním zákrokem. Gender je potom kulturním konstruktem, který byl vytvořen společností a označuje rozdíly, které nejsou dány biologicky. Jedná se o rozlišování rozdílů sociálních a psychických, tedy toho, jak se kdo chová a projevuje. (Plesková, 2005, s.4) Tyto rozdíly se mění v závislosti na čase a místě, jejich stav ovlivňuje výchova, společnost, kultura nebo sociální skupiny.¹

Pro potřeby této práce však pojem gender nejlépe vystihuje definice socioložky Jiřiny Šiklové: *V angličtině (i v jiných jazycích) v sobě pojem gender v námi sledovaném významu zahrnuje především sociální a společensky podmíněné kulturní rozdíly, očekávání, předsudky a specifika v postavení žen a mužů. Gender je zároveň konstruktivní prvek moderní a postmoderní organizace společnosti; je to sociální kategorie, která umožňuje sledovat a interpretovat jak rozdíly z hlediska mužů a žen v nejrůznějších sociokulturních kontextech, tak i formy porušování lidských práv v demokratických státech.* (in Kalivodová, Maříková, 1999, s.10)

¹ Sociální skupina – je seskupení dvou a více lidí, kteří společně usilují o dosažení vytyčeného cíle. Při dosahování cílů se skupina řídí normami, a vytváří se vztahy mezi jednotlivci, při kterých každý zaujímá svou pozici a roli. (Hrabal, 2003, s.8)

I přesto, že gender a pohlaví nejsou stejné pojmy, úzce spolu souvisí. Gender se stává součástí naší identity ještě před narozením. Rodiče vymýšlejí jména, nakupují oblečení a vybavu tak, aby se hodila pro pohlaví, které jim sdělil lékař. Růžová pro dívku, modrá pro chlapce. Dítěti je dána genderová role – mužská nebo ženská, aniž by se dítěte někdo zeptal, jestli s ní souhlasí. (Fafejta, 2004, s. 31)

V každodenních situacích se člověk řídí právě genderem, aniž by si to uvědomoval. Je viditelný jako suma vlastností včetně chování, způsobu řeči, oblečení, výběr témat ke konverzaci atd. (Oakleyová, 2000, s. 123) Už od dětství se jedinec učí poznávat podle genderu, jelikož pohlaví není vždy vidět. Rodiče dítě učí rozeznávat chlapce od dívek podle délky vlasů nebo povolání. Nicméně i v dospělosti člověk rozlišuje podle genderu, avšak nelze jej striktně oddělit od pohlaví.

Pojmy gender a pohlaví bylo potřeba vymezit, protože se práce bude zabývat reflexí hlavní ženské postavy a případnými genderovými stereotypy. I přesto, že tyto pojmy fungují provázaně a jeden bez druhého nemůže existovat. Díky vymezení bude možné lépe porozumět vybranému vzorku textů a také autorům a autorkám, kteří texty napsali. Pojem gender otevřel možnost pro definici dalšího pojmu, kterým jsou genderové stereotypy, které umožní další postup v praktické části této práce.

1.3.1 Genderové stereotypy

Pojem stereotyp znamená opakující se, navyklý způsob jednání nebo také automaticky používaný pohybový, mluvní nebo myšlenkový návyk jehož změna je nesnadná. (Hartl, 2015, s. 564) Genderové stereotypy jsou předsudky a představy o správném a tzv. přirozeném chování maskulinního muže a feminní ženy. Podle Deauxe a Kite (in Renzetti, Curran, 2003, s. 20) takové stereotypy předpokládají, že muž nenese žádné prvky nebo rysy ženskosti a naopak.

Stereotypy obecně usnadňují život, umožňují rychlé zpracování informací, ale na druhé straně mají také svou negativní stránku. Každá společnost nebo kultura má vlastní způsoby chování a vzorce v závislosti na pohlaví. Tyto normy a způsoby vedou k posuzování lidí jen na základě společensky uznávaných charakteristik a pak se na nekonformní jedince pohlíží jako na deviantní, abnormální či zkažené. (Renzetti, Curran, 2003, s. 21)

Na vzniku genderových stereotypů má svůj podíl také genderová role.² Jak už bylo zmíněno výše, svůj gender dítě získává ještě před narozením. Součástí výchovy je vědomé či nevědomé přijímání určitých rolí. Dívky jsou vedeny k pečlivosti a starostlivosti. V tradičním pojetí rolí jsou ženy, díky své schopnosti rodit, považovány jako vhodné osoby pro starost o děti a péči o rodinu. Naopak u chlapců se podporují vlastnosti jako soutěživost, průbojnost, racionalita. (Plesková, 2005, s. 6)

Při utváření stereotypů svou roli hrají také fyzické atributy. U feminity se předpokládá empatie, citlivost, něžnost, a naopak u maskulinity vousy, svaly nebo výška. K dalším vlastnostem, které formují mužské stereotypy pak patří statečnost, síla, agresivita a u žen je to péče o rodinu, emocionalita, pasivita. Například přecitlivělý muž neodpovídá obecnému mužskému stereotypu, a tak se hledá vysvětlení proč tomu tak je. To stejné způsobí agresivní žena, podle stereotypů se předpokládá, že není silná. Pro její okolí může být toto chování bráno jako „nenormální“.

Genderové stereotypy se vytvářejí již ve velmi útlém věku, díky výchově rodičů. Renzetti a Curran popisují, že si dítě už kolem osmnáctého měsíce vybírá hračky na základě genderových stereotypů. Dívka je dáma, která se nepere a chlapec nesmí plakat, protože by mu říkali, že je baba. (Jarkovská in Valdřová, 2004, s. 25) Právě tradiční pojetí rodiny, role matky a otce je téměř nejsilnějším genderovým stereotypem. S těmito stereotypy souvisí také dělba domácích prací. V době vzniku moderní společnosti bylo muži určeno místo ve veřejné sféře – placená práce, placené zaměstnání či podnikání, ve sféře veřejné angažovanosti, zatímco ženě je vyhrazeno místo ve sféře soukromé – tedy v rodině, v domácnosti, ve sféře práce neplacené. (Maříková in Kalivodová, Maříková, 1999, s. 61) Muž sice v domácnosti pomáhá, ale pořád mu zůstává více volného času na jeho zájmy a záliby. Socioložka Lucie Jarkovská (in Valdřová, 2004, s. 20) uvádí příklad stereotypu muže, který vykonává domácí práce, je muž „pod pantoflem“. Lidé zastávající tento názor vůbec nepřipouští, že by to muž mohl dělat dobrovolně. Nechápu, že něco takového dělá, protože respektuje svoji partnerku, která má právo na volný čas stejně jako on. (in Valdřová, 2004, s. 20) Nicméně k tomuto druhu stereotypu často napomáhají sami muži, kteří před svými kamarády hrají opravdové chlapy. Očekává se, že muž bude „živitelem rodiny“ a žena „matkou pečující o děti a domácnost“. (Machovcová in Valdřová, 2004, s. 29) I přesto,

² Jde o společenskou roli, které jsou určeny na základě pohlaví jedinců. Jsou to způsoby chování, kterými se lidé projevují jako muž či žena. (Plesková, 2005, s.4)

že existuje možnost zůstat na tzv. rodičovské dovolené³ jak pro muže, tak pro ženy, ve většině případů ještě stále s dítětem zůstávají doma ženy. (Plesková, 2005, s. 15) Hlavním důvodem tohoto rozhodnutí bývá právě ekonomická situace v rodině. Tento faktor je důležitý i z druhé strany pohledu. Otec zůstává s dětmi, v případě, že partnerka vydělává více. Nicméně lze vyvodit, že stále existují, byť ne ve všech společnostech, nerovné pracovní příležitosti pro muže a ženy.

Ženám i mužům je zákoníkem práce garantována rovnost. V praxi je však situace jiná. Velká část zaměstnavatelů stále pohlíží na ženy jako na matky. (Machovcová in Valdřová, 2004, s. 29) Příkladem mohou být právě matky samoživitelky, které jsou motivovány pracovat, aby zajistily stabilní chod domácnosti, ale zároveň jsou více ohrožené na pracovním trhu (jsou méně disponibilní a flexibilní pro potenciálního zaměstnavatele z důvodu péče o děti; často mají nižší vzdělání a sociální kapitál). (Dudová, 2016, s. 6) Zaměstnavatel nevidí možnost, že se žena nechce stát matkou případně, že děti plánuje až za delší čas. Tato očekávání a předsudky částečně brání ženám získat volné místo. Jak ukazuje výzkum z roku 2017 většina zkušeností s nevýhodným postavením, s nimiž se setkávají ženy, se odehrává na základě genderových charakteristik (pohlaví, péče o děti). Tyto důvody uvedlo mezi příčinami svého znevýhodnění celých 40,6 % žen, ale jen 4,6 % mužů. (Vohlídalová, 2017, s. 18) Tento výzkum dále uvádí, že 21 % dotázaných žen se domnívá, že bylo v minulosti při přijímacím řízení diskriminováno z genderových důvodů, a 16,1 % žen uvedlo, že byly z těchto důvodů znevýhodněny v případě pracovní smlouvy, která jim byla nabídnuta. Posledním faktem z tohoto výzkumu je ten, že 58 % žen a 24,6 % mužů se setkali s otázkami typu: *zda mají uchazeči (a zejména uchazečky) děti, v jakém věku a zda mají někoho, kdo se o ně může postarat v době nemoci*. Zákoníkem práce jsou přitom takové otázky od roku 2000 zakázány. (Vohlídalová, 2017, s. 24) Trh práce bývá rozdělen na mužskou a ženskou práci tzv. pracovní segregace. Toto rozdělení omezuje pracovní možnosti pro obě pohlaví. Muži se z některých pozic nenechají vytlačit a snaží se zabránit, aby v jejich oboru stoupl počet žen. Podle Čermákové (in Kalivodová, Maříková, 1999, s. 54) totiž nárůst žen v oboru vyvolá dojem lehké a méně důležité práce.

Jazyk je jedním z dalších faktorů, který působí na genderové stereotypy. Jazyk je základním komunikačním prostředkem. Jestliže je použit nevhodně, může dojít k nepochopení a člověk se dopouští jak chyby sociální, tak chyby gramatické. Jazyk působí skrze slovní zásobu, ustálená spojení a fráze. Fafejta (2004, s. 33) uvádí příklad, kdy prohodíme známé fráze „holka jako

³ Doba, která následuje po mateřské dovolené, na kterou nastupuje žena po narození dítěte. (Plesková, 2005, s. 15)

buk“ a „kluk jako panenka“. Tato rčení poukazují na stereotypy, které jsou spjaty s představou, jak by dívka či chlapec měl/a vypadat. Jejich záměna může u rodičů vyvolat hněv či zděšení. Jsou to stereotypní fráze, které má člověk spojené s určitým genderem.

Jedním z problémů v jazyce, bývá označováno používání tzv. generického maskulina.⁴ Dochází k zneviditelnění žen a přesunu pozornosti na příslušníky mužského pohlaví. (Plesková, 2005, s. 11) Především při jmenování profesí či různých skupin. Příkladem mohou být povolání jako právník, řidič, lékař, nebo již zmiňované skupiny jako zaměstnanci, klienti, studenti. Kvůli mužskému gramatickému tvaru si lidé v dané profesi představí spíše muže. Inzerátům v některých zemích hrozí přísné tresty, jestliže nenabízí pracovní příležitost pro obě pohlaví. Například na české webové stránce práce.cz, je možné vidět, že výpis volných míst se snaží být genderově vyvážený. Inzeráty nehledají pouze PR manažera, ale PR manažera/ku, grafika, grafičku, pracovníka/ci. Nelze to však generalizovat. Například Nedělová (2017, online) uvádí, že pro některé profese generické maskulinum neplatí. Uvádí příklady jako kuchařky, učitelky ve školce, mzdová účetní. Přesto v průřezu nabízených pozic převažuje označení profesí spíše v mužském rodě.

Problém používání generického maskulina a nerovného postavení žen a mužů se formuje také ve školství. Příkladem jsou školní učebnice, které bývají ilustrovány tak, že ženy staví do pozice matky, která pečuje o rodinu a muž jako průvodce světem. (Plesková, 2005, s. 12) Důležité je také poukázat na jeden praktický příklad. Učitelky o sobě mluví v mužském rodě, např. pokud se omlouvají, píšou o sobě: *hodina odpadá z důvodu nepřítomnosti učitele*. (Nedělová, 2017, online)

Tyto tradiční role a stereotypy se však postupně uvolňují a ženy i muži mají větší možnost rozhodování. Právě pohled na tyto role jako tradiční, a tudíž neměnné, a také nereflektování jejich dopadu na každodenní život a fungování společnosti se stalo základem pro vznik hnutí za ženská práva, feminismu⁵ a genderových studií. (Plesková, 2005, s. 6)

⁴ Jedná se o podstatná jména v mužském rodě, která označují jak muže, tak ženy.

⁵ Feminismus je sociálně politické hnutí, ale také ideologie, zaměřená na dosažení ženských práv a která usiluje o rovnost pohlaví. Počátky feminismu sahají do poslední třetiny 18. století. Ženy v té době požadovaly základní občanská a politická práva jimiž bylo např. právo volit, právo na vzdělání nebo právo na majetek. (Havelková in Valdřová, 2004, s. 170) Velká část evropských zemí uznala volební právo ženám po 1. světové válce, kdy ženy prokázaly své schopnosti zaujmout například mužskou práci.

Tzv. druhá vlna feminismu je důležitá kvůli knize *Feminine Mystique* od autorky Betty Friedan, která v ní vyjadřuje pocit prázdnoty, protože její možnosti osobního růstu byly omezené. Význam její knihy však spočívá v pojetí problému jako společenského, nikoli individuálního. (Renzetti, Curran, 2003, s. 44) Kniha poskytla prostor pro zkoumání kořenů genderové nerovnosti kromě veřejné sféry, také ve sféře soukromé.

Gender studies (také genderová nebo rodová studia) se zabývají problematikou sociálních a kulturně podmíněných rozdílů mezi mužem a ženou. (Šiklová in Kalivodová, Maříková, 1999, s. 10) Je to multidisciplinární sociálněvědný obor, který se zabývá výzkumem a analýzou výše zmíněných rozdílů, ale také genderovými vztahy a genderovými dimenzemi v různých oborech. (Plesková, 2005, s. 4)

1.3.2 Gender a média

Média jsou nedílnou součástí světa a stala se společenskou institucí. Společnost a jednotlivci jsou denně ve styku s médii. Je proto důležité, aby si lidé uvědomovali, jakou moc média mají a na co všechno mohou působit.

Medium nebo médium je slovo latinského původu a znamená prostředek. Pojem lze přeložit jako něco, co zprostředkovává někomu nějaké sdělení. (Jirák, Köpplová, 2003, s. 16) Média fungují jako nástroj pro sdělování informací, zdroj zábavy, mohou vzdělávat, ovlivňovat potencionální voliče, ale také vyvolávat hrůzu, děs a paniku. Zároveň se mohou podílet na vnímání světa, mají moc utvrzovat nebo pozměňovat již existující postoje jedinců. Jestliže nemá mediální publikum vlastní zkušenost s prezentovanou událostí, *bude považovat za „skutečnost“ to, co o ní nabízejí média.* (Jirák, Köpplová, 2015, s. 281) Média se z velké části podílejí na udržování všeobecných stereotypů, zároveň mají potenciál vytvářet zcela nové postoje.

V mediálním prostoru existuje tzv. hypotéza zrcadlení. Ve zkratce se jedná o názor, že média ukazují hodnoty, normy, chování a vztahy, které společnost vyžaduje nebo očekává. Záleží pouze na čtenáři, posluchači či divákovi, jestli sdělení přijme nebo o něm bude přemýšlet. Barbora Osvaldová (in Jirák, 2005, s.93) poukazuje na to že, záleží na inteligenci, vzdělání a sklonu přejímat stereotypy. Dále pak uvádí, že média ukazují ženy ve stereotypních pozicích matek, manželek, žen v domácnostech a na druhé straně jako sexuální objekty.

Při utváření a prohlubování genderových stereotypů velkou roli hraje nejen společnost a výchova, ale právě také média. Média totiž prezentují (mezi jiným) také muže a ženy a *jestliže*

Důležité je zmínit také roli feminismu v Čechách. Zatímco první vlna zasáhla tehdejší Československo a sám T. G. Masaryk se věnoval řešení ženské otázky, druhá vlna se odehrála v období tzv. „reálného socialismu“. Tehdejší vládnoucí představitelé odmítali feminismus jako idealistickou filozofii, která má zmást ženy a oslabit společný boj za vítězství dělnické třídy a socialismus. (Šiklová in Kalivodová, Maříková, 1999, s. 11) I přesto, že se společnost stále vyvíjí, je feminismus a věci s ním spojené v České republice spojen s předsudky. Vývoj feminismu, významné feministické postavy není primárním zájmem této práce a tato témata jsou už velmi dobře zpracována v jiných publikacích jako např. Renzetti a Curran 2003, Valdřová 2004, Kalivodová, Maříková 1999, Osvaldová 2004, Hanáková 2007

ve výběru důležitých událostí a mediálních sdělení převládají genderově stereotypní představy o mužích a ženách, posiluje to, a ve svém důsledku utvrzuje, stereotypní nahlížení příjemců (...) na to, co je/není tradiční role žen a mužů ve společnosti, a jaká témata jsou důležitá. (Kubálková, Čáslavská, 2009, online) Genderové stereotypy v médiích mají za úkol zobrazovat konkrétní témata s nějakou pravidelností. Tyto se mimo jiné odvíjejí také od ideologie, která je v dané společnosti uznávána.

Podle Jana Jiráka (Jiráka, 2008, online) operují masová média ve svých produktech s existujícími (a převažujícími) stereotypy, ať jde o stereotypy rodových rolí ženy a muže, stereotypy etnických menšin, stereotypy o stáří a další. Stereotypy se nacházejí téměř ve všech mediálních produktech. Lze je nalézt ve zpravodajství, reality show, rozhlasových pořadech, v reportážích nebo ve fiktivních příbězích. Aby média dokázala získat pozornost příjemce, snaží se událost prezentovat pomocí konkrétních lidských osudů a příběhů. Ve většině případů jde o stereotyp, který lidé znají a může jim být nějakým způsobem blízký. (Jiráka, tamtéž)

1.3.2.1 Tisk

Podle různých průzkumů se ženy téměř neobjevují ve zprávách či na titulních stránkách novin a pokud ano, tak zejména ve spojení s „lehčími tématy“ (př. herečky a zpěvačky) (Plesková, 2005, s. 13) Studie dvaceti amerických deníků, kterou provedli Renzetti a Curran, poukazuje na to, že zprávy týkající se žen bývají méně důležité a přiřazené do vedlejších rubrik. Ženy se v menší míře vyskytují také u obchodních nebo místních sdělení a více než polovina textů na titulní straně byla napsána muži.

Také výzkum z roku 2015, který pracoval se 160 články z online zpravodajství a tisku, ukázal, že pouze 21 % žen tvoří subjekt zpravodajství. Ženy v online zpravodajství tvořily pouhých 19 %, zatímco v tisku 23 %. Z analýzy také vyplývá, že muži jako autoři článků jsou v převaze a tvoří 60 %, zatímco autorek bylo pouze 40 % žen. Analýza také konstatuje, že větší prostor je věnován mužům než ženám. Ženy bývají citovány pouze ve 21 %, nejčastěji se ženská citace objevuje v regionálních zprávách až ve 28 %. Co se týče zastoupení v médiích, situace v České republice je poměrně vyrovnaná. Statistické údaje z roku 2013 ukazují, že v médiích pracuje 2900 mužů a 2100 žen. Analýza také poukazuje na vysoké procento žen (75 %), které v současné době studují žurnalistiku či obor mediální studia. Závěr analýzy shrnuje, že zastoupení žen a mužů v médiích je poměrně vyrovnané. Na druhé straně stojí, že ženy jsou v obsahu zpravodajství zastoupeny čtyřikrát méně než muži. (Havlíková, Možíšová, 2015, s. 8) Podstatné je, že výzkum také poukázal na stereotypizaci díky *nadužívání generického*

maskulina či zdůrazňování určitých charakteristik či rolových očekávání u žen – např. zaměření na vzhled či rodinný status. (Havlíková, Možíšová, 2015, s. 8)

Následující část je věnována situaci před a těsně po roce 1989, jelikož i zde se obraz ženy a muže v časopise měnil. Časopisů pro ženy bylo v českém prostředí mnoho a jejich cílem bylo „povolání: žena“. Být ženou byla hlavní, jednotící charakteristika čtenářské obce. (Oates-Indruchová in Kalivodová, Maříková, 1999, s.137) Zatímco na druhé straně časopis, ve kterém by byl muž předpokládán jako dominantní ve čtenářské obci, prakticky neexistoval. Tehdejší časopisy pro muže byly zaměřené na konkrétní mužské zájmy, nikoli však na komplexní představy o ideálním muži. Po roce 1989 došlo ke změnám jak v mužských, tak v ženských časopisech. Ženy začaly být vyobrazovány jako ženy žádoucí a dbalé o domácnost a jejich středem zájmu je uspokojování partnera a rodiny. (Oates-Indruchová in Kalivodová, Maříková, 1999, s. 137) Zatímco mužské časopisy se začaly zaměřovat na pornografii. V takových časopisech se nevyskytovaly rady, jak o sebe pečovat, jak být atraktivní a zdravý, nebo jak řešit problémy v partnerském životě. Tyto změny se odehrály těsně po revoluci. Během let se však vyobrazování mužů a žen měnilo. Podle Oates-Indruchové (in Kalivodová, Maříková, 1999, s. 139) ženské časopisy odhalují ženskou ambicióznost, ale předpokládá se, že bude omezená na úspěch v partnerském vztahu, vybudování šťastné rodiny, krásného domova a atraktivního těla. Mužská masová kultura je založena na knižních a filmových obrazech, jelikož v předlistopadovém období v časopisech chyběl obraz „úspěšného“ muže, nabídka časopisů se rozšiřovala pomaleji než nabídka časopisů ženských. K proměně obrazu mužských rolí a zájmů docházelo postupně. Mužský časopis Esquire na trh proniknul až po sedmi letech od revoluce. Nabídnul čtení o mužských problémech, o tom, jak se má muž chovat a jak má vypadat. Oates-Indruchová (in Kalivodová, Maříková, 1999, s. 140) předpokládá, že nejdříve musela vzniknout potencionální čtenářská obec, aby takový časopis mohl v českém prostředí existovat.

1.3.2.2 Televize a film

Genderové stereotypy se nevyhýbají ani televizi či filmu. Zároveň je však podstatné, že obraz jak muže, tak ženy prochází neustálou proměnou. A tak charakteristiky platné pro 90. léta 20. století nemusí nutně platit i v roce 2019.

Ženy dostávaly herecké role, jejichž postavy bývaly definovány jako štíhlé, atraktivní a nedospělé na rozdíl od postav mužských a roli hrál také věk. Čím starší žena byla, tím spíše byla vyobrazována jako neúspěšná. Condry (in Renzetti, Curran, 2003, s.194) tvrdí, že stáří

v televizi je velkou nevýhodou. Právě postava mladé ženy může být vyobrazována jako polooblečená, zaobírajíc se svým vzhledem. Avšak i zobrazování ženské postavy na televizních obrazovkách prošlo během let řadou proměn. Ženy vystupují čím dál častěji jako nezávislé a pracovité osoby, které se musí spoléhat samy na sebe. Naopak muži začínají být vyobrazováni jako rodinné typy, s ochotou podílet se na domácích pracích a starostí o děti. (Renzetti, Curran, 2003, s. 194)

Na rozdíl od českého tisku, před rokem 1989 existovaly televizní seriály, ve kterých se vyskytovaly jak ženské, tak mužské postavy. I zde však centrem pozornosti byl muž, a hlavně charakter postavy, kterou ztvárnil. Fyzický vzhled, tedy krásný a tělesně zdatný chlap, v té době nebyl primárním znakem pro mužského představitele. Podstatné je poukázat, že tehdejší ženská postava nebyla vyobrazována jako matka v domácnosti, nýbrž jako pracující. Příkladem jsou seriály jako *Žena za pultem* nebo *Nemocnice na kraji města*.

Po revoluci českou televizní scénu obsadila seriálová a filmová produkce ze zahraničí. Jedná se především o žánr akčních filmů a nekonečných seriálů. Tania Modleski (in Kalivodová, Maříková, 1999, s. 141) předpokládá, že diváckou skupinu akčních filmů budou tvořit muži. Domnívá se, že prvky akčních filmů míří na maskulinní potěšení a zároveň se snaží ventilovat skryté mužské obavy: *obavy ze sexuálního selhání, z odmítnutí ženou nebo z toho, že jím bude někdo manipulovat*. (in Kalivodová, Maříková, 1999, s. 141) Roger Horrocks provedl analýzu akčních filmů a jiných žánrů, při které vycházel z toho, že patriarchát nutí muže, aby potlačovali své city. Díky této analýze vytvořil seznam stereotypů mužského hrdiny. Prvním z nich je Superman, který je idealizován jako ten, který vše vyřeší a na vše má odpověď. Zápolem je však to, že nemá citový život. Na druhé straně stojí Démon (Horrocks uvádí příklad Freddyho z *Noční můry z Elm Street*) nebo Ničitel (ztvárněný Arnoldem Schwarzeneggerem). Dále pak Trouba (jako příklad uvedl pana Beana, kterého si zahrál Rowan Atkinson) a v neposlední řadě pak *Láska k muži*, která se vyskytuje ve westernech. Naopak již zmíněná Tania Modleski uvádí, že ženy tvoří divácké publikum pro nekonečné seriály. Předpokládá, že tyto seriály míří na ženy v domácnosti, které v seriálu najdou mnoho společných prvků se svým životem např. rodinný život nebo vztahy ve společnosti. Uvádí, že hrdinky těchto seriálů bývají silné osobnosti, které bojují s mužským světem. Domnívá se tedy, že zde lze spatřovat skrytou touhu po moci. Na druhé straně stojí tradiční pojetí ženy jako submisivní. Jestliže ženy skrytě touží po moci, pak pro ně není „přirozené“, jak se často uvádí, že jsou submisivní. (Kalivodová, Maříková, 1999, s. 142)

V současné době podle Ivy Baslarové lze ve filmech sledovat dva extrémní typy maskulinit: monstrózní svalovce a tzv. nerdy a geeky. (Baslarová, 2018, s. 52) První typ by měl publikum fascinovat svým vzhledem. Jak dále popisuje Iva Baslarová: *filmová produkce pracuje s požadavkem obnažení mužského těla*. Poukazuje na fakt, že herci se na plátně neustále zvětšují a mají extrémně vypracovaná a svalnatá těla podobně jako kdysi Arnold Schwarzenegger nebo Sylvester Stallone. Označuje to jako toxickou maskulinitu. V tomto bodě je možné poukázat na podobnost s obrazem mužské postavy od Horrockse. Mužská postava na plátně má vyobrazovat mužství formou svalů. Druhým typem jsou již zmínění nerdové a geekové. Tento typ postavy je přesným opakem svalovců. Často jsou vyobrazováni jako muži s nevypracovaným tělem, ale naopak jejich postava *dokáže ve světě nových technologií hacknout Pentagon i z postele*. (Baslarová, 2018, s. 52) Zároveň dodává, že v současnosti, nemůžou tyto dvě postavy bez sebe existovat. Jako příklad uvádí seriály o superhrdinech Agenti S.H.I.E.L.D. nebo Arrow. Zmiňuje také možnost záměny těchto mužských postav za ženu, zároveň však dodává, že typově tyto postavy stále náleží mužům. (Baslarová, 2018, s.52) Důvod, proč mužské postavy na plátně rostou, má být podle Baslarové projev patriarchální nejistoty na to, že ženské postavy už dále nepotřebují ochranu. Ženy čím dál častěji dokáží bojovat samy za sebe, a tak svalnatí muži v jejich okolí připomínají, že pokud může existovat nějaký rozdíl, který je znát na první pohled, je to právě tento. (Baslarová, 2018, s. 53)

S tím souvisí také novodobé zobrazování žen v hlavních rolích. Jak píše Kateřina Němečková (2018, online) diváci touží po sebevědomé a silné hlavní hrdince. Mimo jiné výzkum, který probíhal v letech 2014–2017 ukazuje, že filmy se ženou v hlavní roli mají vyšší příjmy než filmy s mužskou hlavní rolí. (tamtéž) Příkladem může být Wonder Woman, Kráska a zvíře nebo Odvážná Vaiana. Právě film Wonder Women totiž na vstupném vydělal přes 18 miliard korun. (Němečková, 2018, online) S tím souvisí také zobrazování žen v reklamě. Reklamy začínají zobrazovat reálný obraz ženy. Kateřina Němečková (2018, online) zmiňuje tzv. fem-vertising, což má být pozitivní zobrazování žen v reklamě. Například společnost Nike, díky takovéto reklamě zaznamenala nárůst příjmů o 15 %. (tamtéž)

1.4 Recenze

Jedná se o publicistický útvar, který je latinského původu a pochází z výrazu re-censeo, což znamená přehlížet, posuzovat nebo uvažovat. Publicistika v užším slova smyslu využívá názory, subjektivní přístup, soudy aj. Výsledkem je poznání, případně přesvědčení a získání recipienta k návštěvě kina, přečtení knihy nebo také ke změně názoru aj. (Osvaldová, Halada, 1999, s. 146) Používá různé jazykové vrstvy včetně nespisovných a obsahuje také emotivní

prvky. Cílem recenze je zhodnotit, informovat a seznámit veřejnost (diváka, čtenáře)⁶ s konkrétním dílem (knihou, filmem, výstavou, hudebním koncertem nebo divadelním představením). Recenze je založena na úvahovém, výkladovém, případně i popisném slohovém postupu. (Jílek, 2009, s. 93) Cílem recenze není vytvořit perfektní analýzu, ale pomoci čtenáři vytvořit si představu o recenzovaném dílu.

Nina Dolanská (1994) a také Viktor Jílek (2009) se shodují na faktu, že kompoziční výstavba recenze vychází z povahy díla, kterého se týká. Úvod recenze by měl obsahovat základní informace o díle, tedy autora a obsah díla. Dále pak ve stati dochází k souhrnnému hodnocení díla nebo mohou být hodnoceny pouze některé složky a úseky. Recenzent se pak může vyjádřit k osobě samotného autora. Markéta Dočekalová (2006, s. 81) pak zmiňuje, že recenzent by měl mít povědomí o další tvorbě autora a porovnávat je mezi sebou. O povědomí autorovy další tvorby hovoří také Viktor Jílek (2009, s. 93). Závěr by pak měl obsahovat komplexní zhodnocení. Autor by se měl vyvarovat vulgárních slov, a zároveň by se neměl nechat pohltit emocemi. Nina Dolanská (1994, s. 80) upozorňuje na fakt, že není možné nevyslovit názor na dílo bez základního vysvětlení.

V krátkosti je potřeba také zmínit rozdíl mezi kritikou a recenzí, k jejichž záměně může dojít. Kritika už ve svém názvu nese, že bude dílo kritizovat a hledat chyby. Zatímco recenze bude komplexně hodnotit, kritizovat, ale také chválit. Osvaldová a Halada (1999, s. 150) ve své encyklopedii dále uvádějí, že recenze nemá velký rozsah na rozdíl od kritiky, zároveň představuje autora díla a zařazuje ho do kontextu další umělecké činnosti.

Publikum, kterému je recenze věnována, se u autorů liší. Markéta Dočekalová (2006, s. 81) předpokládá, že většina recenzí vychází v odborných časopisech a tím pádem jejich příjemci by měli mít odbornou znalost. Na druhé straně stojí Osvaldová a Halada (1999, s. 150), kteří předpokládají, že potencionální publikum je veřejnost. Vzhledem k neustálému technologickému vývoji a dostupnosti online médií, lze nalézt recenze všeho druhu nejen v časopisech, ale také na internetových stránkách, kam může přispívat právě zmíněná veřejnost. Nutno podotknout, že v takovém případě se jedná o amatérské recenze, jejichž autoři nemusí být odborníci ve svém oboru ani vystudovaní žurnalisté. S tímto předpokladem bude tato práce pracovat v analytické části.

⁶ Již dříve byl zmíněn problém používání generického maskulina. Podstatné je upozornit, že i tato práce generické maskulinum používá a autorka si toho je vědoma. Generické maskulinum je používáno, protože autorka práce je na jeho používání zvyklá ze svého sociálního prostředí a v rámci psaní si plně uvědomuje jeho používání.

1.4.1. Typy recenzí

Podobu recenzí ovlivňuje několik produkčních aspektů, jedním z nich je prostor, který bývá pro recenze velmi omezený. Mimo prostor je zohledňován také příjemce. Kvůli rozdílnému rozsahu funkcí rozděluje Viktor Jílek (2009, s. 93) recenze na tři základní typy, kterými jsou recenze odborné, publicistické a komerční.

U odborné recenze se jedná o jazykově složitější text s odbornou terminologií. Cílem takové recenze je souhrnné zhodnocení obsahu díla a uvádí jej do širších souvislostí. Z toho vyplývá, že taková recenze bývá napsána teoretiky z konkrétní oblasti a je určená pro laiky, kteří jsou s danou tematikou seznámeni, náročné čtenáře a odborníky, kteří se konkrétní oblasti také věnují.

Publicistická recenze může být označována také jako popularizační. Tento typ recenze lze najít v kulturně zaměřených rubrikách, a proto klade důraz hlavně na srozumitelnost. Mezi další cíle publicistické recenze patří seznámení čtenáře s dílem, s autorem, a zároveň může potencionálnímu příjemci pomoci se rozhodnout, jestli má o dané dílo zájem. Jazyk u této recenze bývá, přesným opakem odborné recenze. Autor používá expresivní výrazy a samotné hodnocení je subjektivní.

Třetím typem je komerční recenze jejímž hlavním cílem je přesvědčit a získat. Konkrétním příkladem mohou být tzv. minirecenze, které se objevují v tisku a v časopisech zaměřených na film. V takových případech mohou mít recenze i grafickou podobu jako jsou hvězdičky, barevné body a podobně.

1.5 Filmový recenzent/filmová recenzentka

Jelikož práce bude zkoumat filmové recenze a to, jakým způsobem autoři a autorky reflektují hlavní ženskou postavu ve filmu, je důležité vyjasnit definici postavy filmového recenzenta a filmové recenzentky. Tato definice může pomoci porozumět, jaká by měla být osoba filmového recenzenta/recenzentky a proč a jak se v recenzích vyjadřují.

Konkrétní, přesná a jednotná definice filmového recenzenta/recenzentky se hledá velmi těžko. Viktor Jílek (2009, s. 93) udává, že autory publicistických recenzí bývají odborně zaměřeni žurnalisté. Přesto se v publikacích autoři shodují spíše s konkrétními prvky, které by měl filmový recenzent splňovat.

Markéta Dočekalová (2006, s. 81) uvádí, že autor recenzí by měl mít široký rozhled a hlubokou znalost svého oboru. Na rozdíl od Viktora Jílka, který rozděluje recenzi na tři typy, předpokládá,

že většina recenzí vychází v odborných periodících a magazínech, které počítají s odborností jejich čtenářů. Tedy i autor musí mít dobrý přehled, aby dokázal odůvodnit své hodnocení. Zároveň se předpokládá, že recenze není pouze hodnocení, jestli se recenzentovi dílo líbilo nebo ne. Autor musí být schopen analytického myšlení, a také by měl být schopen porovnání s dalšími díly konkrétního autora. Recenzent v jejím podání má za cíl pomoci autorovi díla se zlepšovat a napravovat chyby, nikoliv jej demotivovat.

Nina Dolanská (1994, s.80-81) zase upozorňuje na emoce, kterými by se recenzent neměl nechat unést. V tomto bodě se částečně shoduje s Markétou Dočekalovou, která tvrdí, že recenze by neměla obsahovat vulgární výrazy a neměla by autora díla napadat. Nina Dolanská dále dodává, že hlavním úkolem recenzenta je vnímat, vstřebávat dojmy a nálady, které následně staví do protikladu se svými zkušenostmi. Recenzent by měl brát ohled na typ periodika či platformy, pro kterou recenzi sepisuje. Zde se spíše shoduje s Viktorem Jílkem a jeho dělením recenzí. Pojednává o rozdílu v recenzi pro odborný literární časopis a recenzi pro časopisy jako je např. *Vlasta*, *Reflex* a jiné. Poukazuje také na to, že recenzent by si měl dát pozor, aby nehodnotil pouze hlavní postavy, ale celé dílo. V neposlední řadě je potřeba, aby si byl recenzent vědom, pro jaké publikum píše a jestli má potencionální čtenář povědomí o daném tématu. S tím souvisí již zmiňovaný druh periodika či platformy na které se recenze objeví.

Osoba filmového recenzenta by tedy měla mít přehled ve svém oboru, při hodnocení by se měla vyvarovat vulgárním výrazům a výrazným emocím, které by mohly ovlivnit finální podobu recenze. Dále by filmový recenzent měl myslet na své publikum, které bude danou recenzi číst, a tak přizpůsobit i styl a jazyk psaní. V neposlední řadě ještě malá poznámka, která se ve zmiňovaných publikacích neobjevila, je ta, že díky dostupnosti internetu, se recenzím může věnovat i naprostý laik, který se ve svém volném čase věnuje psaní filmových recenzí. Z tohoto důvodu bude praktická část bakalářské práce pracovat i s takovými recenzemi, které už byly zmíněny jako amatérské.

2. Metodika

2.1 Cíl výzkumu

Předmětem zájmu této práce je informování o akčních ženských filmových postavách v česky psaných recenzích. Cílem této práce je proto zjistit, jak mužští recenzenti a ženské recenzentky informují o roli hlavní ženské filmové postavy a zda je jejich gender determinující nebo zcela nepodstatnou složkou při psaní těchto recenzí. V návaznosti na to je vedlejším cílem práce zjistit, zda se v jejich recenzích (reflektujících hlavní ženskou postavu) objevují genderové stereotypy.

Hlavní výzkumná otázka proto zní: *Jsou filmové recenze reflektující snímek s hlavní „akční“ hrdinkou (tj. hodnocení snímku), patrně determinovány genderem pisatele/pisatelky recenze?*

Dílčí výzkumné otázky:

- *Vyskytují se ve zkoumaných recenzích genderové stereotypy?*
- *Pokud ano, je možné determinovat, zda se vyskytují pouze u mužů, případně pouze u žen?*

Pro zodpovězení hlavní a vedlejších otázek byla zvolena kvalitativní metodologie⁷, a to konkrétně interpretativní čtení. Interpretativní čtení klade důraz na porozumění textu, především jeho obsahu a významu na základě znalostí celého kontextu a podrobného a opakovaného čtení.

Jedná se o výzkumnou techniku, kterou vymezila Jane C. Kronicková (1997). Tato výzkumná technika pomáhá odkrývat skryté významy textu, jenž je analyzován. Každá analýza vyžaduje „problém“ nebo sadu otázek, které ji následně vedou. (Kronicková, 1997, s.60) Vybraný dokument je pak zdroj, který může na dané otázky odpovídat. Výběr dokumentů nemůže být náhodný. Je potřeba, aby byl dokument sám o sobě důležitý. Pozornost je věnována textu samotnému, jeho hodnocení a cílem je úplné porozumění významu, který v něm je. (Kronicková, 1997, s.61) Výzkumník sám určuje významné jednotky analýzy, které považuje za klíčové. Výzkumník klade otázky textu, dostává odpovědi a pokračuje tím, že srovná konzistentnost těchto odpovědí v rámci celého textu. (tamtéž)

⁷ Kvalitativní metodologie se zaměřuje na významy, podrobný popis a interpretaci. Kvalitativní výzkumy pracují s tzv. měkkými daty, jež mají zpravidla podobu dlouhých slovních výpovědí či zápisů nebo vyobrazení apod. (Sedláková, 2014, s.51)

Základem interpretativního čtení je začít četbou celého textu. S tímto bude kooperovat také tato práce. Dále je potřeba interpretovat na základě odhadu o čem dokument pojednává jako celek. Tato práce už předem vymezila konkrétní texty podle předem určených kritérií (viz níže). Analýza se dále řídí předem stanovenými otázkami, na které v dokumentech hledá odpovědi. Dále jsou zkoumány jednotlivé části a pozornost je zaměřená na význam slov. Zde je potřeba brát ohled na styl komunikace ve kterém byl dokument vytvořen. Jednotlivé interpretace a jejich výklady jsou pak spojovány mezi sebou a jsou začleněny do celého textu.

Je potřeba brát v potaz, že vybrané recenze mohou být amatérského typu, a tedy nemusí přesně odpovídat všem vymezeným definicím v teoretické části. Hlavním požadavkem pro výběr vzorku bylo, aby recenze byla napsána na stejný film, ve kterém hlavní roli hraje žena (viz dále). Dalším požadavkem bylo časové období. Interpretovány budou tedy recenze, které vyšly v průběhu jednoho měsíce před a po premiéře filmu v českých kinech. Pozornost bude primárně věnována reflexi hlavní ženské postavy a ne/používání genderových stereotypů.

2.2 Strategie výběru zkoumaného vzorku

Jak už bylo zmíněno, hlavní zkoumanou jednotkou budou recenze na filmy s hlavní ženskou postavou. V teoretické části byla podoba filmové recenze definována podle odborných publikací, avšak i zde bylo zmíněno, že vlivem digitalizace se v mediálním prostoru vyskytují také recenze amatérské. Zkoumány budou tedy ty recenze, které splňují předem určená kritéria a těmi jsou: vybrané časové období, autorovo jméno (případně přezdívka, pod kterou ho lze dohledat a určit jeho/její gender)⁸, dostatečná délka textu (min. 3 odstavce) a srozumitelnost pro českého diváka/divačku.

Výběr recenzí byl rámován rokem 2017, čímž tyto odpovídají náležitostem blízkosti dokumentu. Dalším kritériem výběru recenzí bylo, aby hlavní postava v akčním snímku byla žena. V roce 2017 měly premiéru filmy *Wonder Woman* a *Atomic Blonde: Bez lítosti*, které jsou specifické svým žánrem. Oba snímky splňují požadavek, aby hlavní postavou byla žena. Zároveň vyobrazují ženu v netradiční roli, proto byla pozornost zaměřena právě na tyto dva snímky. *Wonder Woman* pochází z žánru sci-fi a jedná se o komiksovou superhrdinku. Na druhé straně *Atomic Blonde* patří do akčního žánru a bojové scény jsou zpracovány

⁸ Důležité je zmínit, že práce počítá také s tím, že mohou existovat jedinci, kteří se neidentifikují ani s jedním z běžných genderů (tedy mužským či ženským), případně nemuselo být možné gender identifikovat, to se ovšem ve vybraném vzorku nestalo, a proto tato práce pracuje pouze s mužským a ženským genderem.

nadstandardně realisticky. S výběrem vzorku byla nápomocná stránka kinobox.cz, která už ze svého názvu vypovídá o svém zaměření na filmy. U každého z filmů poskytla přehled vydaných recenzí, které se v internetovém mediálním prostoru vyskytují. Poté byla u jednotlivých recenzí zkontrolována požadovaná kritéria, tedy datum, jméno a rozsah.

Aby výzkum mohl probíhat, bylo potřeba získat srovnatelný (a v rámci bakalářské práce zpracovatelný) vzorek, tedy deset recenzí napsaných muži a deset recenzí napsaných ženami. Na tomto místě je podstatné upozornit, že tato kritériální nastavení znamenala problém. Ukázalo se, že filmovým recenzím se převážně věnují mužští autoři. Najít deset ženských recenzí se nepovedlo. Podle údajů ze stránky kinobox.cz recenzi na film Wonder Woman napsalo 22 autorů a autorek. Z toho bylo 16 mužských autorů, ženské autorky byly jen čtyři a autoři/autorky zbylých dvou recenzí se nedali zřetelně identifikovat. V případě Atomic Blonde: Bez lítosti byla situace ještě komplikovanější. Celkový počet recenzí podle serveru kinobox.cz byl 14. Osm recenzí bylo napsáno muži, pět recenzí napsaly ženy a u poslední recenze opět nebylo možné identifikovat jeho autora či autorku. Nutno však zmínit, že jedna z mužských recenzí nesplňovala dostatečnou délku textu, a tak do analýzy nebyla zařazena. Bylo zapotřebí pokusit se hledat dál. Pomocí klíčových slov na Anopress Wonder Woman a Atomic Blonde byl generován nový soubor článků, avšak většina z nich se pouze zmiňovala o premiéře daného filmu, neobsahovala však hodnocení. V tištěných periodících bylo možné nalézt recenzi Mirky Spáčilové na film Wonder Woman. Ta je však dostupná i na přidruženém webu idnes.cz. Následovalo vyhledání recenzí na přidružených webech tištěných periodik. Touto cestou byla nalezena mužská recenze na webu ihned.cz na film Atomic Blonde: Bez lítosti. Následně byly vyhledány servery, které se zabývají filmem a kulturou. Takto byly objeveny dvě další ženské a tři mužské recenze opět na film Atomic Blonde: Bez lítosti. Počet mužských recenzí byl tedy splněn u obou filmů. Při dalším hledání byla nalezena další ženská recenze na serveru informuji.cz opět na film Atomic Blonde: Bez lítosti. Jelikož server kinobox.cz nabízel také recenze ze slovenských webů, další hledání směřovalo na slovenské filmové servery. Jedním z nich byl server cinemaview.sk kde se nachází ženská recenze od Petry Adámkové jak na film Wonder Woman, tak na film Atomic Blonde: Bez lítosti.

Počet dohledaných recenzí na film Atomic Blonde: Bez lítosti napsaných ženami byl devět, zatímco na film Wonder Woman šest. Z tohoto důvodu budou analyzovány pouze recenze na film Atomic Blonde: Bez lítosti. Slovenský autor Michal Korec a autorky Petra Adámková a Roberta Tóthová byli do analýzy zařazeni z toho důvodu, že českému divákovi nebo divačce

jsou jejich texty přístupné na internetu a předpokládá se, že české publikum nebude mít problém jim jazykově porozumět.

Je potřeba doplnit, že recenzí se na internetu, ale také v tisku může vyskytovat mnohem více, než je zde uvedeno, ale tato práce bude pracovat pouze s těmi, které se podařily dohledat a splnily určené požadavky. Bakalářská práce nebude analyzovat texty napsané v angličtině, přestože je možné, že anglické texty budou mít jak mužské autory, tak ženské autorky. Takové texty sice mohou být volně dostupné, avšak již nemusí splňovat požadavek srozumitelnosti. Dále je důležité zmínit, že výsledky této práce neplatí pro všechny recenze na filmy s ženskou postavou, reflektují pouze aktuálně zkoumaný a reflektovaný vzorek recenzí. Může však naznačit existující tendence využitelné v dalších výzkumech.

Poslední zmínka před samotnou analýzou patří prvnímu zjištění. Již v této části práce je možné pozorovat, že psaní recenzí se věnují spíše muži než ženy. Tento fakt byl objeven pouze pomocí výběru výzkumného vzorku a lze jej pokládat za relevantní, protože se práce zaměřuje na ženskou postavu a tento fakt ukazuje, že psaní recenzí, ve zkoumaném vzorku pro tuto práci, se věnují spíše muži.

3. Praktická část

Tato část práce je věnována analýze konkrétních recenzí, které byly vybrány na základě předem určených kritérií, které byly vymezeny v předchozí kapitole. Jednotlivé kapitoly této části jsou rozděleny podle autorů a autorek jednotlivých recenzí. Na konci následuje shrnutí poznatků ze všech recenzí. Kapitoly samotné jsou formálně vyvedeny takto: v kapitolách je vždy uveden autor/autorka recenze, titulek, který pro svou recenzi použili a základní údaje, kterých si čtenář všimne ještě před samotným přečtením recenze.

3.1 Eliška Bartlová

Recenze: Atomic Blonde: Bez lítosti / Atomic Blonde (titulek)

Jako první si čtenář všimne titulku, který odkazuje k tomu, o čem následující text bude. Dále je hned na začátku zveřejněno jméno autorky a také datum vydání článku.

Během prvního čtení je možné si všimnout několika drobných narážek na hlavní postavu. *Tato blond'atá hrdinka je velmi často přirovnávána k Johnu Wickovi v sukni.* Spojení blond'atá hrdinka odkazuje k barvě vlasů hlavní postavy, což jednoznačně poukazuje na její gender. Při popisu mužské postavy, by pravděpodobně tento fakt zmíněn nebyl. Jak píše Jiráček (2005, online) *Blondýny jsou v médiích zobrazovány jako nedovtipné a omezené, a přitom mezi barvou vlasů a inteligencí není žádný prokazatelný vztah.* Současně upozorňuje, že v českém prostředí jsou blondýny považovány za atraktivní. Stereotyp hrdinů a hrdinek, spočívá v jejich chytrosti, síle a odhodlání. (viz kap. Televize a film) Spojení blond'atá hrdinka, tedy podle genderových stereotypů, si vzájemně odporuje. V té samé větě je možné sledovat spojení John Wick v sukni. Tato skutečnost odkazuje, k již existující filmové sérii o nemilosrdném zabijákovi Johnu Wickovi, který se chce pomstít za smrt svého psa a nikdo mu v jeho pomstě nemůže zabránit. V tomto případě je možné poukázat na to, že akční role jsou spíše připisovány mužům, a i když takovou roli zahraje žena, bude srovnávána nebo přirovnávána k mužské postavě. Autorka srovnává charakteristiky obou postav a popisuje, že John Wick měl motiv, díky kterému mu diváci mohli fandit. Zatímco u hlavní hrdinky Atomic Blonde žádný motiv není, a tak podle autorky je pro diváky přístupná. Lze interpretovat, že autorka předpokládá, že publikum bude spíše obdivovat mužského představitele, právě kvůli jeho motivovanosti. V recenzi se také vyskytuje zmínka o tzv. *žhavé scéně*, avšak autorka dále neprozrazuje její detaily.

Během dalších čtení lze v recenzi vyzorovat také používání generického maskulina. Věta v prvním odstavci *...musí prošetřit vraždu kolegy, vypátrat jeho vrahy...* Čtenář, který film neviděl, si po přečtení takové věty jen těžko představí, že kolegu agentky zavraždily ženy. Tudíž je zde možnost, že agenta opravdu zabili vrazi nebo autorka článku používá generické maskulinum jako úspornou metodu vyjadřování. Nabízí se spíše varianta používání generického maskulina, neboť hned v dalším odstavci autorka opět využívá pouze mužských rodů *umělce, hudebníky i anarchisty*. Pro všechna tato slova existuje ženský ekvivalent, který autorka zcela vynechala. Také ve třetím odstavci se vyskytuje generické maskulinum *...dvojíých/trojíých agentů...* V této fázi recenze je zcela jasné, že se ve filmu objevují také tajné agentky a autorka je tímto označením ignoruje a do povědomí čtenáře tak podsouvá spíše mužské role. Dále je možné ve třetím odstavci nalézt větu *...tvrdých úderů krásné ženy ve vysokých kozačkách...* Spojení krásná žena ve vysokých kozačkách může být neškodné, avšak lze toto spojení rozebrat také z jiného pohledu. Pojem krásná žena je velmi subjektivní. Každý člověk si představí zcela jiný obraz ženy. V této chvíli je zřejmé, že hlavní hrdinka je blondýna, ke kterým jsou přiřazovány již zmíněné stereotypy. Je zde tedy použitý stereotyp blondýny jako krásné ženy. Zároveň vysoké kozačky jsou typickou ženskou obuví, které odkazují k tomu, že i když je žena tajnou agentkou, nemusí nutně nosit pánskou obuv. Tento stereotyp by se dalo označit jako kladný, jelikož i akční hrdinka může ve své roli vypadat upraveně a žensky, aniž by ji to ubíralo na vážnosti.

Autorka se snaží hodnotit film komplexně, ale také se věnuje obrazu hlavní postavy. Přesto, že se v její recenzi vyskytuje několik zřetelně identifikovatelných stereotypů, hodnotí obraz hlavní hrdinky převážně kladně, nikoli tedy nepatříčně či jinak stereotypně. V závěru označuje roli agentky jako skvělý výkon, čímž je možné říci, že neodsuzuje obsazení ženy do akční role, přesto, že se v recenzi také vyskytuje srovnání s mužským představitelem. Oceňuje také akční scénu s hlavní hrdinkou, u které dodává že je možné ji věřit každý úder. Z toho je možné dedukovat, že uznává fakt, že žena dokáže přeprat své nepřátele a není to čistě mužský úkol. V tomto případě nakonec nelze jednoznačně určit, zda autorka stereotypizuje na základě vlastního genderu nebo případně zakořeněnosti (myšleno z hlediska zvyku) jazykové podoby generického maskulina.

3.2 Maja Chudíčková

ATOMIC BLONDE RECENZE - John Wick v ženském podání? (titulek)

Také u této recenze je hned na úvod jasně viditelný titulek, jméno autorky, které je zde uvedeno na dvou místech a datum vydání článku. U této recenze se nenachází žádné procentuální ani bodové hodnocení.

Už samotný titulek opět odkazuje k akčnímu thrilleru o Johnu Wickovi a přirovnává ženskou hrdinku k muži, stejně tak jako předchozí autorka Eliška Bartlová. Také perex začíná klasickým pohledem na ženskou postavu. *Vysoké podpatky, nápadně světlé vlasy, podvazky a pouzdrová sukně.* Tímto popisem autorka chce nejspíše jasně vymezit o jakou hlavní postavu se jedná. Použila typický popis ženské postavy, čímž nejspíše chtěla zaujmout čtenáře a jasně určit, že se jedná o ženu. Další větou už autorka značně stereotypizuje. *Pod tímto popisem by si člověk představil kohokoliv, jen ne agentku v utajení.* Částečně to může být pravda a člověk by si opravdu agentku v utajení představoval jinak, na druhé straně agentka v utajení na sebe nemá strhávat pozornost. Neočekává se tedy, že při plnění tajné mise bude oblečená ve své pracovní uniformě. Ohrozila by svůj úkol a také svůj život. I nadále pokračuje ve stereotypním popisování žen, kdy popisuje, že uvedený *outfit je nepohodlný už při sezení u kávičky.* Je možné detekovat jistou dávku ironie, i přesto, že je autorka sama žena, opovrhuje jinými ženami. U kávy v restauraci mohou sedět také muži, avšak autorka popsala pouze ženy, které vykreslila podle jakéhosi stereotypu v podobě pouzdrové sukně a podpatků.

Ve druhém odstavci této recenze autorka používá generické maskulinum *....vrací diváka zpět v čase do dob, kdy lidstvo potřebovalo hrdinu.* Je zde k zamyšlení, jestli si autorka je vědoma používání generického maskulina, nebo je jeho používání v jazyce autorky zakořeněno tak silně, že vyjadřování autorky je zcela běžné. Použitím slov *divák* a *hrdina* přehlíží ženskou část potencionálního publika a zároveň upozaduje fakt, že se v recenzi jedná o film, s hlavní ženskou hrdinkou. Ve třetím odstavci se nachází opět zmínka o Johnu Wickovi, ale jelikož to není řečeno na přímo, může být čtenář či čtenářka zmatená. Výhodou je, že autorka tuto větu vzápětí vysvětluje a uvádí další souvislosti. Režisér Atomic Blonde totiž režíroval také bojové scény ve filmu John Wick. Tím, se může vysvětlovat potřeba srovnávání tajné agentky a nájemného zabijáka. Na druhé straně, fakt, že filmy režíruje jeden člověk, neznamená, že ženská hrdinka musí být srovnávána s mužskou postavou. Opět se zde ukazuje zažitá představa o mužích jako o akčních hrdinech a filmy s ženskou představitelkou bývají pouhými kopiemi.

Čtvrtý a pátý odstavec autorka věnuje hlavní postavě. Celkově roli tajné agentky hodnotí kladně, avšak i zde se nevyhýbá generickému maskulinu. ...*trénink za pomoci osmi trenérů...* Opět naprosté opominutí faktu, že i žena může být trenérkou a tato profese není vůbec ojedinělá. Také nejrůznější fitness soutěže jsou dnes otevřené jak pro muže, tak pro ženy. Neujasnění konkrétních trenérů či trenérek je znakem buďto ušetření místa, nebo silnou ustáleností mužského rodu v jazyce autorky. Dále pátý odstavec věnovaný hlavní hrdince obsahuje hned několik stereotypů, včetně použití generického maskulina. ...*snažil se snad Leitch vytvořit dalšího zabijáka, ale tentokrát v ženském kabátku?* Opět se zde vyskytuje kombinace mužské role v ženském podání. Tak jako autorka již použila v titulku John Wick v sukni, zde používá zabijáka v ženském kabátku. Opět to odkazuje k tomu, že představa o roli akční postavy evokuje primárně muže. Navíc je zde použito také generické maskulinum. Ženský rod slova zabiják sice v češtině neexistuje, ale zcela jistě jej lze nahradit synonymem, které autorka mohla použít. *Kabátů skutečně za celý film blondatá agentka vystřídá pěknou sumu, byť do Berlína přijela s jediným kufrem.* Ani tato autorka se nevyhnula spojení blondatá agentka podobně jako Eliška Bartlová. Je fakt, že hlavní postava je blondýna, a i název filmu to o hlavní hrdince vypovídá. Použití výrazu blondatá hrdinka má nejspíše jasně označit gender hlavní postavy a vymezit ji od všech ostatních postav. Co je však dalším, dalo by se říci skrytým stereotypem, je poukázání na jediný kufr se kterým agentka přijela do Berlína. Filmy většinou ženy stereotypizují do rolí, v nichž žena potřebuje několik kufrů, které nemohou ani dopnout. V tomto případě může chtít autorka poukázat, že agentka je skromná a kufr jí stačí pouze jeden, avšak zároveň zde poukazuje na několik kabátů, které agentka ve filmu vystřídá. Spíše než jako genderový stereotyp, může touto větou odkazovat k jakési filmové chybě. Autorka také v šestém odstavci použije zažitý stereotyp, kterým částečně hlavní postavu kritizuje. *Vždyť přece každé malé dítě ví, že k cizím lidem do auta není radno chodit.* Srovnání s dítětem může evokovat snahu o umenšení hrdinky, může naznačovat, že muž by takovou chybu neudělal.

Na závěr autorka hodnotí komplexně celý film. V závěrečném verdiktu opět používá spojení *krásná agentka, blondatá agentka* a také generické maskulinum ...*bojové scény profesionálních zabijáků...* nebo *Atmosférický Berlín doprovázený hity 80. let dokáže diváka zavést...* U herečky pozitivně hodnotí její fyzickou přípravu a bojové scény. Jedinou výjimkou je závěr recenze, ve kterém postavě vyčítá nedostatečné využití selského rozumu. I v této recenzi pisatelka srovnává ženskou hrdinku s mužským vzorem, avšak celkový obraz hlavní postavy je v této recenzi pozitivní a zároveň nelze vyvodit, zda a jestli autorka upřednostňuje

muže v těchto rolích, případně zda je vnímá jako patřičnější pro takové role. Ani u této recenze nelze jasně identifikovat, jestli autorka stereotypizuje na základě svého genderu.

3.3 Tomáš Seidl

Atomic Blonde je typický letní oddechový film, špionka Theronová využívá bondovské dovednosti (titulek)

I tato recenze opět čtenářstvu nabízí titulek, jméno autora a datum vydání článku. Ještě před samotným textem je v bodech vypsáno pár hlavních faktů ohledně filmu, což se v předchozích dvou recenzích neobjevilo. Avšak ani tato recenze nenabízí procentuální nebo jiné hodnocení.

Během prvního čtení by se dalo říct, že se recenze vyvaruje jakýmkoliv stereotypům. Autor zmíní režiséra filmu, hodnotí celý film, ale také věnuje prostor i pro hodnocení hlavní hrdinky, které opět vyznívá v pozitivním smyslu. Již v titulku je však možné detekovat srovnání s mužskou postavou, a to konkrétně s Jamesem Bondem.

Při opakovaném čtení se v textu objevuje generické maskulinum. Autor jej ve své recenzi používá, stejně jako předchozí dvě autorky. *...mikrofilm se soupisem tajných špionů...* nebo *...zájem o něj mají agenti ze všech stran...* V obou případech je použit pouze mužský rod, přestože není zcela jasné, že se jedná pouze o muže. Naopak to, že hlavní postavou je žena, poukazuje na fakt, že agenti a špioni nejsou pouze muži. Používáním generického maskulina také tento autor přehlíží roli žen ve světě tajných agentů a agentek a staví je do role méně podstatných. Autor dále také zmiňuje spojitost s Johnem Wickem, díky režisérovi obou snímků, avšak nedopouští se žádné genderové stereotypizace nebo srovnání hlavní hrdinky s mužským představitelem. Je možné všimnout si opětovného použití generického maskulina ve větě *...vtahuje diváky...* Toto spojení používaly i předchozí dvě autorky. Může to poukazovat na úsporu místa, nebo jednoduše na to, že v této společnosti je užívání generického maskulina tak zažitá, že se ho nelze tak jednoduše zbavit.

Autor ve své recenzi nedělá rozdíl v tom, jestli je hlavní postava muž nebo žena. Co je však důležité zmínit, autor zmiňuje věk herečky, čímž je možné interpretovat jakýsi stereotypní předsudek o věku žen na filmovém plátně. Tak jako popisoval Condry (kap. Televize a film), že stáří je v televizi nevýhodou. Problém nastává v definici pojmu stáří. Nelze jasně definovat kdo je starý a kdo ještě mladý. Psychologie rozlišuje různé etapy života a stáří jako takové označuje hranicí 75 let. (Haškovcová, 2010, s. 20) Vyjádření autora je zároveň v rozporu

s touto definicí, jelikož doplňuje, že *tvůrci našli ideální postavu* právě v této herečce. Je možné tedy identifikovat, že autorovým záměrem nebylo znehodnotit herečku, nýbrž ocenit její fyzické schopnosti, které v této roli předvedla. Dále totiž upozorňuje na její fyzickou kondici, charisma, ale také sex-appeal. Tento autor dále ve svém textu agentku přirovnává k agentu 007, díky dovednostem a znalostem. Zde je možné opět pozorovat, potřebu srovnávat s mužskou postavou, která hrála podobnou roli. Opět se utvrzuje fakt, že ženská role bude srovnávána s mužskou. Pravděpodobně je akční žánr silně spojen s mužskými představiteli, a tak jsou ženské postavy odsouzeny k neustálému srovnávání. Dále také tento autor zmiňuje společného režiséra snímku John Wick a Atomic Blonde a vyzdvihuje kontaktní souboje, ve kterých se však objevuje ženská představitelka. Je možné detekovat, že autor ženskou postavu neodsuzuje, avšak přirovnání s muži se nevyhýbá. I přes toto drobné srovnání však autor nestereotypizuje ani nelze říci, že by upřednostňoval muže v těchto rolích. Také tento autor, stejně jako Eliška Bartlová, zmiňuje *lesbickou špiónku*, avšak vůbec neprozrazuje detaily a nevěnuje se tomu hlouběji. Autor poukazuje také na nahotu hlavní hrdinky, kterou však dále nerozebírá a částečně by se dalo říci, že kritizuje kameru, za přílišné zobrazování těla hlavní postavy. Nelze proto říci, že by tento autor představitelku vnímal jako sexuální objekt, naopak se zřejmě k takovému zobrazování vymezuje.

U této recenze v závěru chybí celkové zhodnocení filmu a na rozdíl od předchozích dvou recenzí věnuje větší část textu hudební složce, která bývá u filmu velmi podstatnou částí. Celkově lze říci, že se v této recenzi nevyskytují genderové stereotypy. I přesto, že autor užívá generického maskulina, užívá jej ve velmi malé míře a jestliže píše o hlavní postavě, používá ženský rod slov hrdinka, agentka aj. Obraz ženy v této recenzi není nijak hanlivý, naopak vyzdvihuje především fyzickou kondici, která bývá hodnocena také u mužských rolí. Lze říci, že na rozdíl od předchozích dvou ženských recenzí, je tato mužská recenze nakloněna ženě v akční roli a nijak ji neznehodnocuje.

3.4 David L. Bronštejn

Film Atomic Blonde: Bez lítosti. Genderově vyvážená bondovka (titulek)

Tak jako u předchozích recenzí, také tady hned na začátku může čtenář vidět titulek, jméno autora a datum vydání. Zároveň se zde objevuje, tak jako u Mají Chudíčkové, perex. V perexu si lze všimnout použití generického maskulina *...vyslat svého nejlepšího (i když trochu problematického) agenta...* Autor tím odkazuje k hlavní hrdince, ale přesto používá slovo agent místo slova agentka. Tímto označením může autor naznačit svou vnímanou nadřazenost

nad ženami a také jakousi pochybnost o její roli. I v následující větě opět používá generické maskulinum. *Divák nepřijde...* Opět autor upozaduje ženskou část publika, byť se jedná o film s hlavní ženskou postavou.

V prvním odstavci se autor snaží zaujmout čtenáře, a tak se uchyluje ke srovnání hlavní hrdinky s agentem 007. Využívá spojení *...zatraceně sexy blondýna...*, které opět odkazuje k stereotypním předsudkům o blondýnách, jak už bylo zmíněno výše. *Ovšem jen tahle drobnost nepřipraví diváka ani o sex s krásnými ženami (vlastně ženou)*. Poslední věta odstavce je prapodivně složená a pokud ji čtenář rozluští, lze interpretovat označení *drobnost* jako to, že hlavní postava je žena. Tento fakt, podle autora, přece nevadí, aby se ve snímku neobjevila sexuální scéna, tak jako ve filmech s hlavní mužskou postavou. U autora je možné detekovat sklon k tzv. voyeurismu⁹, jelikož tato zmínka o sexu dvou žen, se v textu vyskytuje ještě několikrát. Zároveň je prvním autorem, který se tomuto tématu ve své recenzi věnuje hlouběji. Tomáš Seidl sice zmínil, že se ve snímku objeví lesbická špiónka a nahá hlavní hrdinka, avšak tím jeho popis sexuálních scén skončil. Také Eliška Bartlová zmínila žhavou scénu, ale detailům se nevěnovala.

Ani v následující části textu se autor nevyhýbá generickému maskulinu *...nenarazit na nějakého toho špióna*. Přesto, že hlavní postavu, agentku, hraje žena, a je zcela jasné, že minimálně další agentka se ve filmu objeví, autor tento fakt při popisování přehlíží. Je možné opět poukázat na jakousi ignoraci ženských rodů, jelikož autor v užívání generického maskulina pokračuje i v dalších větách *...seznam všech spojeneckých agentů...* Zde je generické maskulinum užito nevhodně, jelikož sám recenzent uvádí, že se ve filmu objeví dvě agentky. Toto spojení se postupně ukáže u většiny autorů, a tak přichází v úvahu, jestli se o pravdu jedná pouze o mužské agenty, nebo silnou zakořeněnost generického maskulina. Tuto skutečnost je možné připsat více aspektům. Jedním z nich je silně zafixované generické maskulinum a tím druhým je zakořeněná představa o agentech jako mužích.

Pro rozbor dalšího autorova vyjadřování je potřeba uvést celou citaci. *Premiér Spojeného království je poněkud zneklidněn (už zase), takže co může šéf britské tajné služby C. udělat*

⁹ Voyeurismus je sexuální deviace, při které je dosahováno vzrušení sledováním intimního počínání nic netušících anonymních objektů, druhých lidí při souloži, svlékání, sprchování, nebo masturbaci. Sklon k voyeurismu je běžný u většiny lidí. (Janiková, 2012, s. 10) Ve filmové teorii se tato tematika zřetelně váže k tzv. male gaze, konceptu Laury Mulvayové (1975). V něm se jedná o vystavování ženy na filmovém plátně jako objektu, který slouží pro mužské potěšení.

jiného, než do Berlína vyslat tajně jednoho ze svých agentů. Pochopitelně toho nejlepšího, přesněji, tu nejlepší – Lorraine Broughtonovou.

Autor se opět uchyluje k použití generického maskulina při popisování vyslání agentky na misi. Pravděpodobně je generické maskulinum v této fázi použito záměrně, pro upoutání čtenářova zájmu. V následující větě v užívání generického maskulina pokračuje, avšak už jej poupravuje a uvádí vše na pravou míru. Avšak použití toho nejlepšího mohlo být úplně vynecháno a nahrazeno jinými jazykovými prostředky.

Také další odstavec je věnován hlavní postavě, avšak autor se věnuje převážně vzhledu agentky. Zaměřuje se na agentčino tělo coby sexuální objekt. Zde lze vyzorovat podobnost s mužskými časopisy, které se po revoluci začaly zaměřovat na pornografii a vyobrazování ženy jako sexuálního symbolu (viz kap. Tisk) Nutno však podotknout, že autor zmiňuje také mužského představitele tajného agenta a jeho svaly. Opět lze srovnat s tvrzením Ivy Baslarové o tzv. svalovcích na filmovém plátně. Nicméně dodává, že na rozdíl od těla mužského *je ženské tělo prostě estetičtější*. U autora je možné zřetelně rozeznat, že ženy považuje především za sexuální objekty. Nejen, že pravděpodobně záměrně užívá generické maskulinum. ...*jako správný britský tajný agent i Broughtonová*... V případě této citace je generické maskulinum užito gramaticky špatně. Je možné tedy říci, že recenzent v rolích tajných agentů preferuje pravděpodobně spíše mužské představitele.

V předposledním odstavci se autor opět vrací k popisu hlavní hrdinky, ve kterém ji kritizuje, hlavně za její herecký výkon. Opět zmiňuje nahé tělo obou ženských postav a i přesto, že se snaží tvrdit, že žena může být akční hrdinkou, v závěru stejně toto tvrzení zpochybňuje. Představitelku tajné agentky přirovnává k Chucku Norrisovi. Nejen, že zde opět lze vyzorovat srovnání s mužskou postavou, ale také jakýsi náznak pohrdání ženou v akční roli.

Na závěr autor hodnotí celý snímek a vede úvahu o jeho zhlédnutí. Také tento autor zmiňuje hudební složku, kterou ale blíže neanalyzuje. Celková recenze je negativní a autorův názor na hlavní ženu coby akční postavu se zdá být zřetelně hodnotící (opět negativně). Ženu popisuje především jako sexuální objekt, kteroužto skutečnost navíc několikrát opakuje. Degraduje tak ženskou postavu pouze na vizuální aspekt, vše ostatní je patrně ovlivněno jeho snahou vymezit se k postavě ženské hrdinky. U tohoto autora je možné přesně určit, že se takto vyjadřuje na základě vlastního genderu. Z této recenze lze vyzorovat, že ženu v akční roli neuznává, převážně ji popisuje jako sexuální objekt a nepovažuje ji za tak významnou, jako role mužské.

3.5 Emma Orphe

Atomic Blonde: Bez lítosti – 60 % (titulek)

Tato autorka již v titulku uvádí procentuální hodnocení celého filmu. Předešlí autoři hodnocení uváděli na konci své recenze nebo jej neuvedli vůbec. Na začátku recenze jsou opět uvedeny všechny detaily jako je autorčino jméno a datum vydání.

Po prvním přečtení vypadá, že se v recenzi nevyskytují nápadné stereotypy nebo negativní hodnocení. Autorka zmiňuje režiséra, scenáristu ale také hudební složku. Co je podstatné zmínit, že jako filmová recenzentka ukazuje znalost nebo alespoň základní orientaci ve filmovém světě. Za jména režiséra i scenáristy do závorek uvádí jejich další počiny. Filmy uvádí také u hlavní postavy Charlize Theronové a Jamese McAvoye.

Ačkoliv tato recenze zpočátku nevykazuje žádné pro výzkum relevantní zvláštnosti, po dalších čteních je možné zaznamenat používání generického maskulina, kterému se ani tato autorka nevyhýbá. *...a jejich spojenci...* Avšak na rozdíl od předchozí recenze Davida L. Bronštejna, hlavní postavu označuje ženským rodem agentka, hrdinka. Nicméně i tato autorka využívá přirovnání s akční mužskou postavou, a to opět s Jamesem Bondem. Také zde se potvrzuje fakt, že autoři a autorky mají potřebu srovnávat s již existujícím mužským hrdinou. Ženy tedy mají mnohem těžší a náročnější úkol při ztvárňování akční postavy. Musí na sobě mnohem více pracovat, protože pravděpodobně tuší, že budou srovnávány. Opět se ukazuje, že na této scéně dominují muži. *...předat seznam tajných agentů a odhalit totožnost dvojitého špióna...* Autorka používá stejné spojení pro označení seznamu agentů jako předchozí recenzenti. Vyvstává tedy otázka, jestli se jedná o užívání generického maskulina nebo se opravdu jedná o seznam čistě mužských agentů. Vzhledem k tomu, že hlavní postavou je žena, se nabízí varianta, že tajní agenti nejsou pouze muži. Tudíž slovní spojení lze označit jako použití generického maskulina. Stejnou otázku a problém lze řešit i v následujícím spojení *...s několika osobními trenéry...* Stejně jako Maja Chudíčková použila pouze mužský rod. Recenzentka používá ženský rod pro označení hlavní hrdinky, avšak i v této recenzi se ukazuje silná dominance užívání generického maskulina.

Pro pochopení dalšího rozboru je nutné uvést celou větu. *Ve spolupráci s dalšími tvůrci pracoval i na dalších filmech, jejichž společným jmenovatelem je akční hrdina.* V této větě je problematické spojení akční hrdina, jelikož z celé věty vyplývá, že se jedná o několik filmů. Mezi tyto filmy se řadí také Atomic Blonde: Bez lítosti, kde je společným jmenovatelem akční hrdinka, nikoliv hrdina. Lze tedy opět poukázat na použití generického maskulina, kterému

se autorka nevyhýbá ani v následujících větách. ...*byli agenti*... Odkazuje opět k nejznámějšímu agentu Jamesi Bondovi, kterého popisuje jako úspěšného a charismatického pro ženy. Tady lze vysledovat stereotypní představu o mužském hrdinovi srovnatelnou se seznamem od Horrockse (viz kap. Televize a film) *Filmů, kde figurovali agenti, je také mnoho např. Mr. & Mrs. Smith, Mission: Impossible, Muži v černém, ad.* Také v této větě se opět vyskytuje generické maskulinum, přestože autorka dále vyjmenovává filmy, ve kterých je jasné, že agentky hrály také ženy. Příkladem je samotný název filmu *Mr. & Mrs. Smith* v českém překladu *Pan a paní Smithovi*. Recenzentka ukázala, že si je vědoma ženských rodů u slov agentka, tudíž opět upozadila ženy a pro čtenáře je dostupný pouze agent jako muž. Autorka se dále uchyluje ke stereotypizaci agentů, které popisuje jako ...*relativně mladí, fyzicky zdatní, komunikativní, mají šarm a jsou schopni se z jakékoliv nebezpečné situace dostat.* Nejen, že utvrzuje stereotypní představy (viz kap. Televize a film) o agentech, ale navíc je popisuje pouze v mužském rodě. Lze konstatovat, že ženy jsou opět zneviditelněné, přesto, že se recenze týká ženské akční postavy. Jak už bylo zmíněno, také zde se ukazuje zakořeněnost generického maskulina, hlavně při obecném označování.

Předposlední odstavec obsahuje větu: *Jako divák jsem byla ráda*... Autorka samu sebe označuje jako diváka, nikoliv divačku, přestože tento tvar slova existuje. Je možné tedy usoudit, že generické maskulinum je pro autorku zcela běžné a nejspíš si jeho používání neuvědomuje. I ve zbytku textu se dále vyskytují spojení v mužském rodě a ignoruje ženskou část jak publika, tak filmových postav...*Nabídnou divákovi, ...silné protivníky*...

Autorka se v celé recenzi věnuje snímku jako celku. Hlavní postavu označila jako krásnou a mladou ženu, tím však její pozornost věnována hlavní postavě a celkový popis obrazu hlavní postavy končí. Zmiňuje také hudební složku a konkrétní písně. Zatím jako jediná poukazuje na nevhodnost snímku pro diváky mladší 15 let, avšak celkové hodnocení recenze vyznívá pozitivně. Autorka užívá generického maskulina i v případech, kdy je možné se mu vyvarovat. Tento fakt poukazuje na silnou zakořeněnost generického maskulina v autorčině jazyce. Přesto, že používá genderové stereotypy, nejsou přímo zaměřené na hlavní hrdinku. V tomto případě nelze jednoznačně určit, jestli stereotypizace souvisí s genderem autorky.

3.6 Dagmar Šimková

Recenze | Charlize Theron je v roli drsné agentky jako doma (titulek)

U této recenze je podstatné zmínit, že při prvním seznámení s recenzí nelze najít jméno autorky, ani datum vydání. O jaký film se jedná se čtenář však dozví již v první větě prvního odstavce. Tato recenze je svým způsobem odlišná od recenzí předchozích. Již při prvním čtení lze vyzorovat velkou míru subjektivity autorky. Zároveň však nejeví žádné známky stereotypizace a ani nevyužívá generického maskulina. Autorka hned v úvodu zmiňuje režiséra i scenáristu. Zmiňuje fakt, že tento režisér natočil také snímek John Wick. Autorka dále hodnotí celý snímek jako celek a ve své recenzi se věnuje také samostatně hlavní postavě.

Při opakovaném čtení je možné zjistit, že i u této autorky je možné nalézt generické maskulinum. *...připravuje herce...* Používání generického maskulina tímto obecným označením herců končí. Autorka při popisování ženských postav dále používá ženský rod a neuchyluje se ani k žádné genderové stereotypizaci.

Co se týče obrazu hlavní postavy, je možné detekovat, že autorka si hlavní hrdinku oblíbila, a v její recenzi se neobjevuje ani náznak kritiky. Oceňuje její výkony v bojových scénách, a také fyzickou přípravu představitelky. Také ona zmiňuje fyzický vzhled agentky, stejně jako David L. Bronštejn, avšak v tomto případě jej vyzdvihuje jako přednost. Sice použije označení *zatraceně sexy*, avšak lze interpretovat, že recenzentka hlavní postavu nepovažuje pouze za sexuální objekt. Tato interpretace je možná na základě dalšího popisu agentčiny vlastností. Recenzentka obdivuje schopnost hrdinky vytvořit z čehokoliv zbraň, díky které se ubrání. Autorka zmiňuje, že díky tomuto prvku, jí hlavní hrdinka zaujala. Zejména ji zaujala bojová scéna v kuchyni, díky které autorka sama popisuje, že *už tak díky nim nikdy nebudu na svou kuchyň pohlízet stejně*. Na základě kontextu je možné říci, že autorka tímto výrazem chtěla ocenit nápaditost scén, avšak interpretovat toto spojení lze i z jiného pohledu. Například je možné vysledovat jakousi zakořeněnost stereotypních představ o ženách v domácnosti. Bojové scény se odehrávaly i na jiných místech, ale autorka, pravděpodobně právě proto, že je žena, ocenila právě kuchyň. Také je možné (a velice pravděpodobné), že autorka si nejspíše tento stereotyp vůbec neuvědomila.

Finální verdikt autorka shrnuje v tabulce pod samotnou recenzí, kde uvádí také procentuální hodnocení a zatím jako jediná uvádí procenta jednotlivých složek filmu. Zároveň je pod tabulkou uvedeno jméno autorky. Datum vydání se však čtenář nedozví. Jelikož jedním z hlavních požadavků při výběru vzorků pro tuto práci bylo datum vydání, bylo důležité tento

fakt vyhledat, nebo vyřadit recenzi z analýzy. Datum vydání, je však dohledatelné v přehledu všech recenzí nebo po zadání klíčových slov do vyhledávače na stránce.

Autorka, jak už bylo zmíněno, popisuje zejména své dojmy. Objevuje se zde pouze jedno použití generického maskulina, avšak na základě autorčina hodnocení hlavní hrdinky, nelze říci, že by v akčních rolích běžně upřednostňovala muže, jelikož jako prozatím jediná nepoužije žádné srovnání s mužským představitelem. Přestože je možné identifikovat náznak stereotypního uvažování o ženách, nelze říci, že se v recenzi vyskytují genderové stereotypy. Obraz ženské hlavní postavy je v této recenzi velmi pozitivní. V této recenzi nelze určit, jestli se autorka vyjadřuje na základě svého genderu.

3.7 František Fuka

Recenze - Atomic Blonde: Bez lítosti (titulek)

Tato recenze opět ukazuje datum vydání a také titulek. Jméno autora však čtenář zjistí až na samotném konci recenze společně s procentuálním hodnocením.

Autor používá označení agentka pro hlavní postavu, avšak dále také používá generické maskulinum. Poprvé při označení *...ruského superšpióna...* a dále opět již několikrát zmiňovaný *...seznam agentů...* Jak už bylo popsáno v předchozích recenzích (David L. Bronštejn a také Emma Orphe) není jisté, že se jedná o mužského špióna, tudíž je zde opět chybně uveden pouze mužský rod. Zároveň spojení *seznam agentů* je opět stejné jako v předchozích recenzích. Snímek je především o ženské agentce, v takovém případě nelze přehlížet, že seznam agentů se týká čistě mužů. Podstatné je všimnout si, že tato dvě slovní spojení se zatím vyskytují spíše u mužské části recenzentů a ženské recenzentky, s výjimkou Emmy Orphe, se této pasáži o hlavní zápletku vyhnuly. Je možné, že recenzenti tuto část převzali z oficiálního textu a dále nad jejím přepisováním nepřemýšleli.

V této recenzi dochází k vysvětlení, proč je snímek John Wick často srovnáván s tímto snímkem. Faktem je, že hlavní hrdinka Charlize Theron se na tvorbě snímku spolupodílela a sama chtěla natočit *ženského Johna Wicka*. Podstatné je tedy poukázat, že sama žena, která hraje hlavní roli se inspirovala mužskou rolí a jejím záměrem bylo napodobit ji. Zde je možné sledovat jakousi podobu s tvrzením Tanii Modleski (kap. Televize a film), která tvrdí, že ženy skrytě touží po moci, kterou ventilují právě formou ženských hrdinek v seriálech, v tomto případě ve filmu. Autor dále vyzdvihuje hlavní hrdinku, hlavně její fyzické výkony v bojových scénách. Podobně jako David L. Bronštejn, také František Fuka zmiňuje lesbický sex a nahé

tělo hlavní hrdinky. Přesto toto vyjádření nelze interpretovat stejně jako u recenze Davida L. Bronštejna, jelikož v jeho recenzi se autor k nahotě vrátil několikrát, zatímco se jedná o ojedinělou zmínku, podobně jako u Tomáše Seidla. Celkově se dále nevěnuje obrazu hlavní postavy, ale celkovému hodnocení filmu. Hodnotí, tak jako většina autorů, akčnost snímku, zápletku a porovnává jej s Johnem Wickem.

Důležité je zmínit vyjádření autora o hlavní mužské postavě tohoto snímku. Na rozdíl od Maji Chudíčkové, která hlavní postavu tzv. záporáka subjektivně vychválila, František Fuka ji subjektivně zkritizoval. Autor ještě jednou použil generické maskulinum téměř v závěru své recenze. ...*plné pankáčů a rapperů*... zde je podstatné zmínit, že v češtině slovo pankáč, nemá ženský rod a zároveň je toto slovo expresivní. U slova rapperů je interpretace o něco jednodušší, jelikož ženský tvar rapperka existuje a také bývá používáno. Spíše však než o neuvědomělé použití generického maskulina, se může jednat o jakousi formu osobitého vyjadřování Františka Fuky. Celkově se v recenzi autor vyjadřuje velmi subjektivně a uvádí vlastní dojmy, podobně jako Dagmar Šimková.

V této recenzi je možné vysledovat, že role ženy v akční roli není pro autora žádný problém. Naopak chválí akční scény, kde představitelka ukazuje svou fyzickou sílu, stejně jako Dagmar Šimková. Autor používá generické maskulinum, ale podobně jako Tomáš Seidl a Dagmar Šimková jen v malé míře a ani v jeho recenzi se nevyskytují genderové stereotypy. Také se zmiňuje o sexuálních prvcích, avšak nevěnuje jim velkou pozornost. Snímek sice srovnává s již zmíněným Johnem Wickem, avšak nesrovnává přímo ženskou roli s tou mužskou. Celkově lze říci, že autor nezpochybňuje roli ženské akční postavy, nestereotypizuje a spíše se věnuje snímku jako celku.

3.8 Karel Ryška

Atomic Blonde: Bez lítosti: Recenze (titulek)

Tak jako u většiny předchozích recenzí i zde je možné zjistit datum vydání, titulek a přezdívku autora. Celé jméno autora pak uvádí přehled recenzí na stránce kinobox.cz, která k této recenzi odkazuje. Také tento autor uvádí pro změnu bodové hodnocení na konci recenze.

Již v podtitulku lze najít již několikrát zmiňovaný ...*seznam tajných agentů*... vysvětlení a jeho interpretace proběhla u většiny předešlých autorů. Autor hned v první větě prvního odstavce oceňuje herečku jako vhodnou postavu pro akční role. Celý první odstavec je věnován hlavní hrdince a autor vyzdvihuje hereččin talent a charisma. Nelze identifikovat, že by s ženou

v akční roli měl problém. Tak jako František Fuka a Dagmar Šimková, upozorňuje na skvělou fyzickou kondici. Tato tvrzení dokazují, že i žena v akční roli, může zvládnout fyzicky náročné pohyby, stejně jako muži.

Také v další části textu autor používá generického maskulina *...německých špiónů...* Opět není jasné, jestli se jedná čistě o mužské špióny. Problematické je toto použití vzhledem k tomu, že celý film je o hlavní hrdince, a tak je možné interpretovat, že tajných agentek nebo špiónek může být více a tímto slovním spojením je autor zcela ignoruje. Pokud se však ve filmu opravdu vyskytují jen dvě ženské postavy tajných agentek, které navíc spolupracují, pak je toto vyjádření v pořádku. Tento fakt však potenciální divák nemůže vědět, a tak se může těšit na akční film o dvou agentkách a skupině záporných agentů. V momentě, kdy se však na plátně objeví třetí a čtvrtá agentka, může být divák či divačka zklamaná, jelikož například upřednostňuje mužské postavy. I v této recenzi se autor odkazuje na snímek John Wick, avšak jako první ze všech autorů hlavní hrdinku srovnává v tom smyslu, že je stejně dobrá možná i lepší než mužská postava. Opět i tento autor zmiňuje lesbickou scénu, avšak tento fakt zmíní pouze jednou za celou recenzi. Podobně jako Tomáš Seidl nebo František Fuka.

Celkové hodnocení recenze je záporné, avšak nutno zmínit, že jediné pozitivní na celé recenzi je právě hodnocení hlavní hrdinky. Autor vyzdvihuje její, již zmíněnou, fyzickou kondici, použije spojení *...boží hlavní hrdinka...* z kterého lze jasně určit, že hlavní postavu obdivuje a nemá žádný problém s tím, že akční postavou je žena. Jako jediný z autorů sice použil přirovnání s Johnem Wickem, avšak toto přirovnání bylo v pozitivním světle pro hlavní hrdinku. Autor nestereotypizuje, generické maskulinum použil jen ve dvou případech. Snímek nakonec zhodnotil kriticky a poukázal na to, že právě ženská hlavní postava jej zachraňuje a dělá ho zajímavějším. Jako už u většiny předchozích nelze určit, zda se autor vyjadřuje čistě na základě vlastního genderu, čímž se patrně poukazuje na to, že premisa ovlivnění vnímání ženských postav genderem pisatelů a pisatelek recenzí byla pravděpodobně nekorektní.

3.9 Barbora Dršková

Recenze: Atomic Blonde: Bez lítosti (2017) – Charlize Theron jako chladná agentka MI6 (titulek)

I v této recenzi se nachází na viditelném místě jména autorky, datum vydání a titulek. U této recenze se nenachází žádné bodové nebo procentuální hodnocení.

Podstatné je upozornit na kreativnost autorky a vyhnout se generickému maskulinu. Předchozí autoři zmiňovali *seznam agentů*, který musela agentka získat. Tato autorka tento seznam označila jako *objekt a předmět*. Tímto vyjádřením nejen, že neprozradila fakt, který se divák dozví ve filmu, ale také nemusela použít mužský rod. Nicméně v další části textu už se generickému maskulinu nevyhnula. Stejně jako všichni předchozí autoři označují potenciálního diváka a divačku pouze jako diváka. ...*diváka, který je znal*... I nadále autorka použije spojení ...*hlavních protagonistů*... ale hned vzápětí dodává také označení ...*protagonistky*... V tomto případě je možné poukázat, že autorka si plně uvědomuje, že existuje ženský tvar tohoto slova a zároveň, že píše recenzi na hlavní ženskou postavu.

Barbora Dršková se ve své recenzi věnuje také hlavní postavě. Podobně jako většina předešlých autorů a autorek, hodnotí obraz hlavní postavy velmi kladně. Nepoužívá žádná negativní vyjádření, výběr herečky označuje *jako trefa do černého* a upozorňuje na akční scény, ve kterých se agentka objeví. Přesto, že se autorka v perexu zmiňuje o snímku John Wick, během celé recenze jej ani jednou nesrovnává s Atomic Blonde, stejně jako Dagmar Šimková.

Tato recenze je ve svém výsledku velmi kladná. Autorka se zaměřuje na celý snímek, ale také na roli hlavní postavy. Obraz ženy v této recenzi je příznivý a není srovnáván s žádnou mužskou rolí. Nevyskytují se zde genderové stereotypy a použití generického maskulina je ve velmi malé míře, na rozdíl od svých kolegyně Emmy Orphe nebo Maji Chudíčkové. Celkově tato recenze ukazuje, že je možné vyhnout se genderovým stereotypům. Ani u této recenze nelze nakonec určit, jestli se autorka vyjadřuje na základě svého genderu.

3.10 Kát'a Kočí

Atomic Blonde láká na skvělé herce i zajímavé prostředí, slibovaným Johnem Wickem v sukni však není (titulek)

U této recenze je možné zjistit pouze název filmu. Autorka recenze a datum vydání se nachází až na konci článku. Zároveň tato autorka již na začátku uvádí procentuální hodnocení.

Již v titulku autorka uvádí spojení John Wick v sukni, tak jako Eliška Bartlová ve své recenzi. Opět odkazuje, k již existujícímu snímku o nájemném zabijákovi Johnu Wickovi. Autorka zmiňuje, že Johnem Wickem v sukni není. Jak se dále ukazuje autorka se věnuje popisu hlavní hrdinky. Také ona u hlavní ženské postavy hodnotí jednotlivé dovednosti, které agentka zvládá. Těchto dovedností si mimo jiné ve své recenzi všimá také Tomáš Seidl. Zároveň vyzdvihuje

její krásu, ale také ona použije spojení *dokonalým adeptem*, přičemž tímto označuje hlavní hrdinku.

Ani tato autorka se generickému maskulinu nadále nevyhýbá a používá spojení *...nebezpečných hráčů...* Při interpretaci tohoto spojení v závislosti na kontextu, ve kterém je napsáno, lze říci, že autorka tímto myslela také i druhou agentku, která se ve filmu objeví. Tímto opět dala přednost pouze mužským rolím, a tak to působí, že se ve filmu objevuje jedna ženská postava, která bojuje pouze proti mužům. Na začátku recenze autorka vykreslí obraz hlavní postavy v pozitivním světle, oceňuje její jazykovou vybavenost a také řešení nečekaných situací, avšak v následujícím odstavci použije větu: *Lorraine je nejspíš nadčlověk, jelikož je schopna zneškodnit desítky ozbrojených mužů holýma rukama...* V této větě je možné povšimnout si náznaku ironie, kterou do ní autorka vložila, přesto že zpočátku hrdinku chválila, touto větou její důvěryhodnost poněkud narušila. To je však jediný náznak znehodnocení hlavní představitelky v celé recenzi. Přesto, že poslední odstavec začíná opět srovnáním s Johnem Wickem nevztahuje se toto srovnání přímo k hlavní hrdince, ale k filmu jako celku.

Autorka ve své recenzi hodnotí celý film na základě dějové linie, akčních scén, nikoliv však na základě hlavní postavy. Celkově tato autorka ve své recenzi nestereotypizuje, obrazu hlavní postavy se příliš nevěnuje a když o ní píše, hodnotí ji pozitivně. Nicméně i tato recenzentka srovnávala ženskou a mužskou postavou podobně jako Eliška Bartlová, David L. Bronštejn a další. Nelze říci, že by upřednostňovala muže v roli akční postavy, avšak lehká zmínka pochybnosti o ženě se v recenzi objevila. Tak jako u předchozích autorů, ani u této autorky nelze určit, jestli je v hodnocení determinována vlastním genderem, ukazuje se, že je to u psaní recenzí ve většině případů zcela bezpředmětná záležitost.

3.11 Adam Hencze

Tinker, Tailor, Lorraine, Wick (titulek)

Tato recenze je hned při prvním pohledu na titulek jiná. Titulek je uveden až pod perexem, kde se nachází také jméno autora a datum vydání. Hodnocení autor uvádí na konci článku, avšak ne v procentech, ale pomocí známek jako ve škole.

Tento recenzent se zaobírá hlavní postavou a vyhýbá se generickému maskulinu. Hlavní hrdinku správně označuje jako špiónku nebo vražedkyni podobně jako několik předchozích autorů, např. Tomáš Seidl, Maja Chudíčková, Emma Orphe nebo František Fuka. I zde však autor zmiňuje podobnost s agentem Jamesem Bondem, přesněji použije termín

...do *Bondova revíru*... čímž odkazuje k agentově slabosti pro ženy a tzv. bondgirl, která se v každém filmu s agentem 007 objeví. Zároveň tím poukazuje na agentův šarm, který ve svých filmech využíval, avšak zmiňuje, že v tomto snímku si hlavní hrdinka s šarmem nevystačí. Na rozdíl od filmů s Jamesem Bondem autor poukazuje na chybějící napětí, které může diváka nudit.

Stejně jako všichni předchozí mužští autoři a některé ženské autorky, poukazuje na nahé tělo hlavní hrdinky, avšak jako stejně jako Tomáš Seidl tyto záběry částečně kritizuje. Negativně hodnotí velkou pozornost kamer na agentčino nahé tělo a soudí, že takto velká pozornost může spíše otravovat.

Recenzent také poukazuje na fakt, že tvůrci vytvořili nový typ akční anti-hrdinky, která má však základy převzaté ze snímků Jason Bourne a John Wick. Oba zmiňované snímky jsou akční thriller s mužským hlavním hrdinou. Je možné detekovat, že ve filmovém světě chybí hlavní ženské postavy, a pokud se objeví, čelí srovnání s mužskými představiteli. Autor se i nadále ve svém textu věnuje srovnávání těchto tří postav. U ženské agentky na jedné straně oceňuje bojové schopnosti, na straně druhé o nich s náznakem ironie pochybuje.

Autor snímek hodnotí komplexně, finální hodnocení je negativní. Nejen hlavní hrdinku, ale také děj srovnává s akčními filmy s mužskými představiteli. Přesto, že jako ostatní autoři vychválil hlavní akční scénu z celého filmu, obrazu hlavní hrdinky se příliš nevěnoval. Nevyjádřil se k její fyzické kondici, dovednostem, avšak nepoužil žádné genderové stereotypy. Také tento autor použil srovnání se dvěma snímky s mužskou hlavní rolí. Nelze však jednoznačně určit, jestli se takto vyjadřuje na základě svého genderu.

3.12 Stanislav Dvořák

RECENZE: Atomová blondýna. Zuřivá snaha být cool (titulek)

U této recenze autor také nejdříve zařazuje perex, až poté je možné zjistit jméno autora a datum vydání. Také tento recenzent uvádí procentuální hodnocení na konci svého textu.

Již v titulku je možné zaznamenat náznak pochybností o celkovém filmu. Již u titulku ...*Atomová blondýna*... se může jednat pouze o překlad z angličtiny, ale zároveň je zde podstatné slovo blondýna. Jak už bylo zmíněno výše, slovo blondýna může odkazovat ke stereotypům, o blondýnách jako krásných ženách, nebo naopak o blondýnách jako hloupých ženách. Důležité je, že není možné usoudit, jestli to byl autorův záměr či nikoliv.

Jak už titulek napovídal, také v perexu opět autor roli ženy zpochybňuje, a to díky použití věty *...jedna hubená blondýna zmlátí třicet chlápku*. Přesto, že recenzent touto větou chtěl poukázat na akční scény, které se ve filmu vyskytují, je možné interpretovat, že podle stereotypních představ o ženě, autor pochybuje o její šanci přeprat několik mužů. Také tento autor se zmiňuje o scéně polibku dvou žen. Avšak jak se ukazuje dále, i on, podobně jako Adam Hencze, tuto scénu spíše odsuzuje a nepokládá ji za důležitou a označuje ji jako *třešničku na dortu scenáristického zoufalství*. Tím poukazuje na ne příliš časté vyobrazení ženy, jako bisexuální osoby. U těchto dvou autorů lze vyzorovat naprosto odlišný pohled ve srovnání s recenzí od Davida L. Bronštejna. Stanislav Dvořák použije větu *Koho to má dnes šokovat?* Odkazuje tím na lesbickou scénu, která není v dnešní filmové a seriálové tvorbě natolik neobvyklá. Autor touto větou nejspíše nepředpokládá, že by tato scéna měla být pro diváky šokem, jelikož už je bisexuální reprezentace považována za běžnou. Je však možné tuto frázi interpretovat také z jiné strany. Nabízí se možnost, že scénárista chtěl pouze poukázat na bisexuální reprezentaci, nikoliv šokovat, ale autor mohl předpokládat, že to má mít šokující účinek. Označil tak tuto reprezentaci jako šok, který však nefunguje.

Co se však týká hlavní postavy, u ní už autor značně pochybuje. Sice používá korektní tvary slov jako třeba agentka, avšak i on zmiňuje vysoké podpatky, stejně jako Eliška Bartlová. Je možné, že tím má potřebu poukázat na to, že hlavní postava je žena. Autorovo vyjádření by se dalo interpretovat jako pochybnost o tom, že žena na vysokých podpatcích může být tajnou agentkou, natož s někým bojovat. Autor se patrně domnívá, že se žena do akční role nehodí, jak naznačuje i následující citace, v níž se vyjadřuje o hlavní hrdince jako o *...blondýně, která je stejně jednorozměrně cool*. Opět je možné upozornit na potřebu zmínit, že se jedná o blondýnu, jelikož autor slovo blondýna použije ještě jednou, a zároveň její postavu znehodnocuje. To podpoří i svým další vyjádřením: *Hlavní postava však nemá, kromě übersexy vzhledu, vůbec nic, čím by zaujala*. Hlavní hrdinku tak evidentně hodnotí jako sexuální objekt, podobně jako David L. Bronštejn.

Recenzent hodnotí film celkově a také se zmiňuje o hlavní postavě. Obraz ženy v této recenzi je velmi nelichotivý a autor ji její roli nevěří. Co je podstatné zmínit, že tento autor používá genderové stereotypy, a pravděpodobně se na základě stereotypů také vyjadřuje. Autor použil v celé recenzi pouze jednou generické maskulinum, a to při oslovování *čtenáře*. Jinak se autor vyjadřuje v souladu s genderovými rolemi postav a užívá slova jako agentka. Tím poukazuje na fakt, stejně jako Dagmar Šimková, Tomáš Seidl a Barbora Dršková, že je možné napsat

recenzi bez užívání generického maskulina. Nicméně lze u autora identifikovat, že preferuje muže v akčních rolích, ale zároveň nelze říci, že se vyjadřuje na základě svého genderu.

3.13 Kristina Roháčková

Akční hrdinka podle mužské fantazie. Atomic Blonde přebírá nejhorší kvality Jamese Bonda (titulek)

Tato recenze je další z těch, u které je možné současně zaregistrovat perex a jméno autorky a posléze datum vydání. Autorka uvádí procentuální hodnocení v infoboxu na okraji stránky.

Již podle titulku je možné identifikovat opětovné srovnání s mužským hrdinou. První věta titulku by se dala interpretovat jako kritika mířená k režisérovi filmu, jelikož i tady se ukazuje, že muži stále dominují akčním filmům.

V perexu se však autorka hlavní postavy částečně zastává. Zmiňuje postavu Jamese Bonda, Johna Wicka, ale také Jasona Bournea a dodává, že se na plátno konečně přidává také ženská postava. Zmiňuje také fanoušky, kteří po této akční ženské postavě volali a zde je možné srovnat fakt, který potvrdil výzkum, o kterém se zmiňovala Kateřina Němečková (kap. Televize a film). Tedy ten, že diváci touží po obrazu silné a sebevědomé ženy na filmových plátnech. Zároveň však dodává, že se snímek Atomic Blonde příliš nedařil.

Podstatné na její recenzi je to, že se jako jediná ve své recenzi věnuje problematice genderové nerovnosti na filmových plátnech. Zmiňuje historicky první ženskou roli v kultovní sérii Doctor Who. Do češtiny je tento seriál překládán jako Pán času, avšak v angličtině slovo *doctor* označuje jak muže, tak ženu. Tudíž Doctor Who může být vlastně kdokoliv. Tento seriál však do té doby obsazoval do hlavní role pouze mužské představitele, a tímto krokem vyvolali tvůrci vlnu různých (pozitivních i negativních) reakcí. Jednou z nich, jak autorka píše, je kritika, která odkazuje, že Jamese Bonda má vystřídat Jane Bondová. Lze v tom spatřit předsudky vůči ženám v akčních či tzv. netradičních rolích. V části společnosti víceméně panuje představa, že ženy do takových rolí nepatří. Recenzentka tematizuje dále nerovnost, která se týká filmových rolí. Uznává, že ve všeobecné kinematografii chybí ženské představitelky a odkazuje se ke snímku Wonder Woman. Tento snímek vyšel o pár měsíců dříve než Atomic Blonde a u veřejnosti zaznamenal úspěch, přesto že hlavní postavou je právě žena. Podotýká však, že přesto že je Wonder Woman úspěšná, nemůže zachránit celou filmovou scénu. Odkazuje tím, že je potřeba více obsazovat ženy do obdobných rolí a ukazovat je v nestereotypních postavách.

Autorka poukazuje také na fakt, že v zahraničí je snímek srovnáván s Johnem Wickem. Zde je možné odkázat, že nejen v zahraničí, ale také v českých recenzích se objevuje toto přirovnání. Přestože recenzentka nesrovnává konkrétně s Johnem Wickem, srovnává snímek s agentem 007, podobně jako její předchozí kolegové David L. Bronštejn a Adam Hencze a kolegyně Emma Orphe. Nutno však podotknout, že srovnává snímek jako celek, nikoliv pouze hlavní postavy.

Také u této autorky je možné identifikovat generické maskulinum a opět při stejném použití jako většina předchozích autorů a autorek, a tím je *seznam tajných agentů*. Již několikrát bylo toto spojení rozebráno (Emma Orphe, Karel Ryška), a tak už zde znovu rozebíráno nebude, jelikož i u této autorky jej lze interpretovat ve stejném smyslu.

Co se týče samotné hlavní postavy, i tato recenzentka ji věnuje pozornost. Označuje ji jako schopnou a silnou. Oceňuje její postavu v bojových scénách a také schopnost podat silné emoce. Na druhé straně autorka kritizuje tvůrce snímku za to, že se hlavní hrdinka jako jediná ve filmu odhaluje. Kritizuje výběr vyzývavého oblečení a také boty na vysokém podpatku. Poukazuje tím na obraz ženy v akční roli, která však stále působí jako sexuální objekt. Dalo by se také říci, že i přesto, že je žena schopná zahrát stejnou roli jako muž, tvůrci ji stylizují podle zažitých předsudků a pravděpodobně si to ani neuvědomují. Jako jediná z autorek zatím tady na tento fakt poukázala. Tomáš Seidl a Adam Hencze sice kritizovali hlavně kameru, která ženskou představitelku až s příliš velkým zájmem zabírala, ale nevyjádřili se tak konkrétně jako Kristina Roháčková. Zmiňuje romantické vztahy, avšak nepopisuje detaily sexuální scény, jako někteří předchozí autoři. Pravděpodobně nechce prozrazovat děj filmu nebo ji tento fakt, nepřipadal tak důležitý jako jiným autorům.

Také tato recenzentka zhodnotila celý snímek, ale také se samostatně věnovala hlavní postavě. Jako jediná, byť by se to v recenzi objevovat nemělo, nastínila problematiku ženských netradičních rolí. Obraz ženy v této recenzi je pozitivní, poukazuje na schopnost bojovat se silnými protivníky, sílu a také značnou dávku talentu. Autorka sama nestereotypizuje a navíc zkritizovala tvůrce snímků, kteří ženskou roli pravděpodobně vytvářeli podle zažitých způsobů sexualizace žen na filmovém plátně. Sama si uvědomuje, že se ve společnosti vyskytují stereotypy, které ženy odsuzují a zároveň stylizují do určité společenské role. Také je důležité zmínit fakt, že autorka zatím jako jediná nepoužila výraz čtenář nebo divák pro označení publika. Na základě užitých jazykových prostředků opět nelze jednoznačně určit, jestli se autorka vyjadřuje na základě svého genderu.

3.14 Roberta Tóthová

Recenzia: Theronovej Atomic Blonde má tvrdé päste (titulek)

U této recenze je možné si nejdříve povšimnout titulku, jméno autorky a také datum vydání. Tato recenzentka uvádí hodnocení ve formě hvězdiček na konci své recenze.

Autorka v této recenzi používá spojení *elegantní blondýnka*, čímž odkazuje k hlavní hrdince a je možné zaznamenat, že s ženskou postavou v akční roli pravděpodobně nebude mít problém. Poukazuje na to, že herečka prošla důsledným výcvikem, jelikož uvádí, že sama hlavní představitelka nechtěla být odsuzována poznámkami, že takové scény by žena nezvládla. Zde je možné opět sledovat, že i samotné ženy stále myslí na to, že jsou vystavovány stereotypům a předsudkům o tom, co zvládnou a co ne. Samotná autorka pochybuje o tom, že by žena v reálném životě dokázala přeprat několik mužů, což však není nereálné, jelikož také ženy mohou být vytrénované a v případě, že by jejím soupeřem byl netrénovaný muž, měla by nejspíše šanci jej přeprat. Zároveň dodává, že na filmovém plátně taková role není problém.

Opětovně se objevuje přirovnání s agentem 007, ale není rozepsáno do detailů. Vzápětí doplňuje, že celý snímek vyvažuje právě hlavní postava, avšak toto vyrovnání vidí v kráse hlavní hrdinky. Autorka označuje za *sexi herecké tváře* nejen obě hlavní hrdinky, ale také hlavní mužskou postavu. Již Maja Chudíčková ocenila mužského představitele, v tomto případě se však jedná o jakousi sexualizaci muže. Nicméně dále se k němu již nevyjadřuje. Také ona upozorňuje na romantickou scénu, avšak opět jako Kristina Roháčková nebo Eliška Bartlová, ani tato autorka nerozebírá detaily této scény.

I nadále však vyobrazuje hlavní postavu v pozitivním světle, a přesto že použije přirovnání s *...bielym mužským hrdinom...* je tím myšleno, že i žena se může v takové roli objevit, a navíc ji zvládnout stejně dobře jako muži. Tento názor zastával ve své recenzi také Karel Ryška. Autorka také poukazuje na fakt, že muži dominují akčním filmům. Zde se shoduje s Kristinou Roháčkovou, která se ve své recenzi věnovala genderové nerovnosti. V recenzi se také objevuje věta: *Sexi štyridsiatnička je takmer stále v obraze a každou pózou ho dosýta naplňa.* Tato věta může vykazovat lehký náznak stereotypu, který zmiňoval Condry (kap. Televize a film) o tom, že stárí je v televizi velkou nevýhodou. Na druhé straně, jak z celé recenze vyplývá, je možná také interpretace, že chtěla poukázat na velmi dobrý vzhled hlavní hrdinky. Což může být stereotypní, jelikož kdyby hlavní představitelka „vypadala staře“, pravděpodobně by roli nedostala.

Autorka kritizuje příběh, který nedokáže zachránit ani akční scény. Nicméně snímek neodsuzuje na základě hlavní postavy, spíše naopak. Vyzdvihuje hlavní postavu, která celý film zachraňuje. Obdivuje její krásu, což může být náznakem stereotypu, ale pojem krása je velmi subjektivní. Hodnotí také schopnost hlavní hrdinky bojovat se silnými protivníky. Sice ji přirovnává k mužským představitelům, avšak v tom smyslu, že žena dokáže v této roli obstát stejně jako muž. Na rozdíl od Stanislava Dvořáka nebo Davida L. Bronštejna, kteří hlavní hrdinku neocenili. V této recenzi se objevuje náznak genderové stereotypizace, který se týká věku hlavní představitelky a také její krásy. Ani u této autorky nelze jednoznačně určit, jestli se vyjadřuje v souladu se svým genderem.

3.15 Petra Adámková

Atomic Blonde: Působivá akcia, lenivý scenár (titulek)

Také zde se vyskytuje jméno autorky, datum vydání a titulek. U této recenze je uvedeno bodové hodnocení na konci textu.

Autorka nejdříve čtenáře uvádí do kontextu a souvislostí, jak film vzniknul. Poté už se věnuje samotnému snímku. U této autorky je možné zjistit, že také používá označení *blond'avá agentka* stejně jako její kolegyně Eliška Bartlová a Maja Chudíčková. Také v této recenzi se vyskytuje generické maskulinum (př. označení *diváka, špióna, Nemcov, Rusov, gangstrov*). Jak už bylo zmíněno, autorka při označování hlavní hrdinky používá ženský rod. Nicméně při jakémkoliv obecném označení se uchyluje k užití generického maskulina. I zde je možné identifikovat silnou zakořeněnost generického maskulina.

Autorka použije větu *agentku, ktorá kosí jednu po zuby ozbrojenú bandu za druhou*. Ukazuje tím, že hlavní hrdinka je silnější než její soupeři, kteří ji způsobili sice pár modřin, ale ona jim ublížila daleko více. To dokládá následujícím tvrzením. *Pravda, aj oni ju trocha poobíjajú, ale nejde o nič, čo by po kúpeli v ľadovej vode neprebolelo*. U této věty je možné interpretovat, že ji autorka napsala s velkou nadsázkou a zároveň s velkou mírou ironie. V této větě autorka může pochybovat o fyzické odolnosti hlavní hrdinky a zároveň, zpochybňuje také její sílu, použitím výrazu *ju trochu poobíjajú*. Poukazuje na její vlastnost použitím výrazu *ved' je drsná*. Vzápětí dodává, že je to však bohužel jen jediná agentčina vlastnost. Kritizuje, že ze snímku není jasné odkud agentka pochází a proč tuto práci dělá. Tyto informace však vůbec nesouvisí se schopnostmi a vlastnostmi hrdinky. Jako další ženská autorka zmiňuje *tragický románik*, který však dále nerozebírá na rozdíl od mužských recenzentů.

Také tato autorka zmiňuje roli mužského hlavního představitele, avšak i jej hodnotí negativně a jeho postavu označuje jako *hmlistou*. Nepoužívá však žádné genderové stereotypy jako David L. Bronštejn.

I v této recenzi autorka použije přirovnání s mužskou postavou Jasona Bournea, avšak toto srovnání patří akčním scénám, nikoliv hlavní hrdince. Dále se vyjadřuje nejen k hrdince, ale hlavně k režisérovi: *...nezáujem vykresliť hlavnú hrdinku hlbšie ako ženského terminátora v opätkoch*. Nutné je zmínit, že tímto spojením kritizuje hlavně režiséra filmu, který si nedal záležet na dostatečném zpracování hlavní postavy.

Recenze je velmi kritická, vyzdvihuje pouze akčnost scén a hudební složku. Přesto, že kritizuje hlavní postavu, nelze říci, že by preferovala mužské role, jelikož negativně hodnotí i hlavní mužskou postavu tohoto snímku. V recenzi se nenachází konkrétní genderové stereotypy, avšak některá slovní spojení v sobě tyto stereotypy mohou skrývat, ty čtenář na první pohled nemusí objevit. Opět ani u této autorky nelze určit, jestli se vyjadřuje v souladu se svým genderem.

3.16 Dejff – David

RECENZE: ATOMIC BLONDE: BEZ LÍTOSTI (ATOMIC BLONDE) (titulek)

Také zde může čtenářstvo vidět datum vydání, jméno autora a titulek hned na začátku recenze. Tento autor neuvádí žádné hodnocení.

Již první věta v perexu se obrací na čtenáře otázkou: *Kolik znáte agentů v sukních?* Spojení agenti v sukních může být pro většinu čtenářů jakýmsi lákadlem, který je donutí číst dále. Podle zažitých stereotypů totiž sukni nosí pouze ženy a u muže je tento fakt nepředstavitelný. Dalším možným stereotypem může být fakt, že akční role patří mužům. Jenže to už také není zcela pravda, jak poukázal zmiňovaný výzkum z kapitoly Televize a film. To víceméně autor potvrzuje i v následujícím odstavci, ve kterém podotýká, že *Ženská agentka v sukni je neobvyklá věc*. Vzápětí ještě dodává a potvrzuje fakt, že filmy s mužskými postavami se točí neustále. Zmiňuje tzv. bondovky, jelikož to je filmová série, která je spojena právě s agenty. Opět se zde utvrzuje představa, že role agenta je výlučně mužská záležitost. Nutno však dodat, že autor tímto nesrovnává ženu a muže, nýbrž konstatuje fakta.

Také v této recenzi je možné povšimnout si větší míry subjektivity, podobně jako u Dagmar Šimkové nebo Františka Fuky. Jako další mužský recenzent i on zmiňuje lesbickou scénu, avšak David L. Bronštejn stále zůstává jediným autorem, který se této scéně věnoval

nejhlouběji. Celková recenze hodnotí film negativně a hlavní postavě se autor příliš nevěnuje. Nezminil její fyzické dovednosti, jako František Fuka nebo Karel Ryška, ale ani agentčin vzhled. Jedinou poznámkou, kterou o agentce uvedl, byla ta, že je chladnokrevná. Na základě užitých jazykových prostředků je možné u autora detekovat používání generického maskulina, avšak nedopustil se žádné stereotypizace a ve svém výsledku se obrazu hlavní hrdinky nevěnoval. Ani u tohoto autora nelze zcela jasně určit, jestli se vyjadřuje na základě svého genderu.

3.17 Jan Varga

Atomic Blonde: Bez lístosti (Atomic Blonde) – Recenze – 50 % (titulek)

V tomto případě již titulek uvádí procentuální hodnocení filmu. Dále je možné vidět datum vydání a na kraji stránky je také uveden autor recenze.

Autor se v několika řádcích věnuje obrazu hlavní postavy a z jeho hodnocení je možné identifikovat, že s ženou v akční roli nemá problém. Autor popisuje herečku jako novou akční hrdinku, jelikož její herecký projev označuje jako věrohodný. Oceňuje bojové dovednosti a fyzicky náročnou akci, čímž lze říci, že obdivuje její fyzické schopnosti, které ocenili také František Fuka, Karel Ryška a také Dagmar Šimková. Co je podstatné zmínit, že také tento autor upozorňuje na to, že herečka musela na tuto roli poctivě trénovat. Použije obrat *prošla náročným výcvikem*, díky kterému, nebyl nucen použít všeobecné označení trenéři, jako to udělala Maja Chudíčková nebo Emma Orphe. Také tento autor zmiňuje lesbickou scénu a nahotu hlavní postavy, avšak tuto scénu a prvky dále nerozebírá, ani nekritizuje jako jeho kolegové Adam Hencze a Stanislav Dvořák. Autor se i dále věnuje hlavní postavě a popisuje její vlastnosti. Hlavní hrdinku označuje jako ledově chladnou a nečitelnou, profesionálkou ve svém oboru, která dokáže lhát a intrikovat.

Autor srovnává konkrétní vystupování a vlastnosti postav Atomic Blonde a Johna Wicka. Postava Johna Wicka se vyznačuje svým motivem pro zabíjení, a zároveň se řídí nějakým profesním etickým kodexem, zatímco u hlavní hrdinky Lorraine tyto prvky chybí. Autor ji popisuje jako odtažitou a nelidskou a použije vyjádření *...takže se jí na rozdíl od Johna Wicka takřka nedá fandit*.

V závěru své recenze hodnotí celý snímek a jeho jednotlivé složky. Opět i zde oceňuje výkon hlavní postavy a domnívá se, že se z této herečky stává nová akční hrdinka. Je možné říci, že autor nemá s ženou jako akční postavou žádný problém. Přestože také on hlavní hrdinku

srovnal s mužem, nezpochybnil její fyzickou sílu ani akční scény, kde agentka bojuje se svými soupeři. Obraz ženy v této recenzi je pozitivní a autor se nedopouští žádné stereotypizace. Ve svém vyjadřování užívá generického maskulina, avšak při popisování hlavní postavy používá ženský rod. Nelze jednoznačně určit, jestli se autor vyjadřuje v závislosti na svém genderu.

3.18 Marek Čech

Atomic Blonde: Bez lítosti – recenze filmu (titulek)

Také u této recenze je možné na první pohled vidět jméno autora, datum a titulek. Na konci recenze pak autor uvádí také hodnocení snímku ve formě hvězd.

Již v perexu autor upozorňuje na *sexy chladnou agentku*, čímž je možné, že pouze chtěl poukázat na krásu a také vlastnost hlavní postavy. Co je však podstatnější, také tento autor zmiňuje věk hlavní představitelky. Dále jej nijak nekomentuje a je možné, že v tomto případě se jedná o pokus odstranění stereotypů, které popisoval Condry. Tedy, že stáří na plátnech je nevýhodou. Autor zmínil věk, který v celém kontextu však vyznívá jako pozitivní pro hlavní představitelku. Popisuje totiž hereččiny role v posledních letech, ve který vystupovala právě jako akční postava a zmínka o věku, může být právě utvrzením, že věk ženy na filmovém plátně není důležitý.

Dále se autor podrobněji věnuje obrazu hlavní postavy. Popisuje roli této agentky a vypisuje její vlastnosti, ale nehodnotí je. Také tento recenzent upozorňuje na skvělý výcvik hlavní postavy. Velmi důležité je zmínit, že autor upozorňuje, že tato postava není ženskou verzí agenta 007. Poukazuje na to, že agentka neprojevuje žádné emoce, přičemž se neshoduje s hodnocením Kristiny Roháčkové, která právě ocenila snahu projevit silné emoce. Poukazuje na rozdílnost mezi posledními díly Jamese Bonda a Atomic Blonde. Zmiňuje jakési pochybování mužského představitele o své roli, zatímco hlavní postavu z Atomic Blonde popisuje jako stroj, který plní zadané úkoly. Nicméně k tomuto hodnocení také dodává, že hlavní představitelka je při plnění úkolů *sexy*, čímž z ní zbytečně činí sexuální objekt, jako který ji hodnotí.

V další části je možné vysledovat také důraz na fyzický vzhled hrdinky. Autor zmiňuje *svůdné pohyby, sexy pohledy, dlouhé nohy a polonahé tělo*. Dodává také, že herečka si tyto pohyby osvojila jako modelka na přehlídkových molech. Je tak možné říci, že autor oceňuje fyzický vzhled představitelky a kariéru modelky vidí jako přednost. Podstatné je však zmínit, že autor

zároveň kritizuje kameru, která tyto záběry natočila, poukazuje totiž na to, že *kamera se až fetišisticky mazlí...* Je tak možné detekovat, že také tento autor, stejně jako Kristina Roháčková, odsuzuje takovéto stereotypní zobrazování ženy. Nelze ani po těchto skutečnostech autora přirovnat k Davidu L. Bronštejnovi, jelikož ten kritizoval hlavní postavu. Nicméně, lze poukázat, že mužští recenzenti mají větší sklon upozorňovat na ženy jako na sexuální objekty. Ani v této recenzi opět nechybí zmínka o lesbické scéně.

V závěru recenze autor opět zmiňuje věk hrdinky, avšak použije označení *nestárnoucí*, čímž je možné, že chtěl opět ukázat, že věk pro akční roli ani pro ženy nehraje roli. Dále použije tvrzení, že *ženským hrdinkám sluší bondovské či bourneovské role*. Čímž opět poukazuje na fakt, že ženy zvládnou zahrát role, které jsou tradičně připisovány mužům. Autor celý snímek hodnotí kladně a obraz hlavní postavy je v této recenzi rozdvojený. Na jedné straně autor oceňuje, že akční roli hraje žena a obdivuje její fyzické výkony v akčních scénách, avšak také tento recenzent hrdinku popisuje jako sexuální objekt. Autor používá generické maskulinum při všeobecném označování, avšak nedopouští se stereotypizace. Nelze určit, jestli se vyjadřuje na základě svého genderu.

3.19 Michal Korec

ATOMIC BLONDE (titulek)

V této recenzi jsou údaje o jméne autorů a datu vydání vypsány až na samotném konci recenze. Hodnocení je zde uvedeno ve formě hvězd.

Autor první odstavce věnuje úvodu, ve kterém zmiňuje přirovnání se snímkem John Wick. Je nutné zmínit, že se jedná o pouhé konstatování faktu. Autor také oceňuje předchozí roli hlavní představitelky.

Tento autor ve své recenzi využije pouze jeden ženský rod, který se vztahuje k hlavní postavě, a to, když ji označí jako *tvrďáčku*. Pokud však popisuje hlavní hrdinku, označuje ji jejím filmovým jménem. Autor roli této postavy hodnotí na 70 % a dále popisuje její vlastnosti. Přesto, že ji zhodnotil na 70 %, konstatuje, že její roli ji uvěří až během akčních scén. Zde je možné sledovat, že si autor částečně protiřečí. Je však možné říci, že autor nepochybuje o roli hrdinky v akčních scénách. Tímto své vyjádření k hlavní postavě autor ukončil a věnoval se dalším prvkům filmu.

Přestože autor ve své recenzi snímek kritizuje finální verdikt je pozitivní a dalo by se říci, že snímek doporučuje ke zhlédnutí. Co se týče obrazu hlavní postavy v této recenzi, autor

se jí příliš nevěnoval. Hlavní hrdince věnoval jeden krátký odstavec z celé recenze, ze kterého navíc není zcela jasné, co si o hlavní představitele myslí. Na základě jeho vyjadřování je možné říci, že spíše dává přednost mužským postavám, jelikož hlavní hrdinku a také akčnost snímku srovnával s Johnem Wickem. Ani tento autor nepoužil žádné genderové stereotypy, a také užití generického maskulina je možné detekovat ve velmi malé míře. Ani u tohoto recenzenta nelze určit, jestli se vyjadřuje na základě svého genderu.

Závěr

Cílem této práce bylo zjistit, jak recenzenti a recenzentky informují o roli hlavní ženské filmové postavy a zda je jejich gender determinující nebo zcela nepodstatnou složkou při psaní těchto recenzí. Zároveň bylo vedlejším cílem zjistit, zda se v jejich recenzích vyskytují genderové stereotypy a pokud ano, jestli se vyskytují pouze u mužů nebo pouze u žen.

Z hlediska hlavní výzkumné otázky se jednoznačně ukázalo, že gender autorů a autorek nelze identifikovat jako evidentně determinující složku jejich hodnocení hlavních hrdinek, zároveň však nelze říci, že se jedná o složku zcela nepodstatnou. Ve všech recenzích se vyskytují prvky, které je od sebe navzájem odlišují. Velmi důležitým aspektem, který se zřetelně projevil převážně v recenzích napsaných muži, bylo zobrazení ženy jako sexuálního objektu a hodnocení samotné hrdinky jako takového objektu. Tuto skutečnost lze srovnat s tvrzením Barbory Osvaldové (in Jiráček 2005, s.93), která tvrdí, že média vyobrazují ženy jako sexuální objekty. Nicméně tento fakt je nutno dále rozebrat, jelikož ne všechny interpretace jsou shodné a totožné. Z deseti autorů pouze jeden, a to Michal Korec, nezmínil lesbickou scénu ani nahotu hlavní hrdinky. Zbylých devět autorů na tento fakt upozornilo, avšak i zde se objevovaly rozdíly. František Fuka, Karel Ryška a autor Dejff zmínili sexuální scény, avšak dále je nekomentovali. Tomáš Seidl, Adam Hencze a Stanislav Dvořák se k těmto scénám vyjádřili spíše kriticky a považovaly tyto scény za přehnané z hlediska přílišného zobrazování ženského těla. Jediný autor a to David L. Bronštejn se těmto prvkům věnoval do větších detailů. Ve své recenzi je zmínil několikrát a zároveň byl obraz hlavní hrdinky v této recenzi explicitně sexualizovaný. Naopak například Adam Hencze a Stanislav Dvořák kritizovali prvky nahoty a sexuálních scén.

Situace u ženských autorek byla výrazně odlišná. Zdaleka ne všechny autorky se věnovaly sexuálním scénám. Eliška Bartlová, Kristina Roháčková, Roberta Tóthová a Petra Adámková jsou autorky, které se ve svých recenzích zmínily o stěžejní sexuální scéně, nahotě hlavní hrdinky nebo o lesbické špiónce. Ovšem ani jedna z těchto recenzentek se nevěnovala detailům, ale ani kritice těchto prvků. Zde je možné pozorovat výrazný rozdíl ve vnímání žen na filmovém plátně. Zatímco devět mužů se věnovalo zobrazování nahého těla ženské představitelky nebo sexuálním scénám, recenzentky ve většině textů nezacházely do detailů. Ukázalo se, že pouze jeden muž nezmínil sexuální složky, které se ve filmu vyskytují. U žen je možné interpretovat, že jiné ženy nepovažují pouze jako sexuální symboly nýbrž jako postavy, které dokáží odvést stejnou práci jako muži. Tato interpretace je však také možná

i u některých recenzentů. Příkladem může být Karel Ryška, Jan Varga nebo Marek Čech. Tito autoři považovali ženu jako schopnou zahrát takovou roli. Mezi autorkami byla pouze jedna, a to Petra Adámková, která negativně vykreslila obraz hlavní postavy na základě nedostatečných informací o hlavní hrdince a označení ji jako ženského terminátora v podpatcích. Mužské recenze, které hlavní postavu odsoudily, byly tři. David L. Bronštejn hlavní hrdinku odsoudil na základě svého genderu a vyobrazoval ji jako sexuální objekt. Adam Hencze sice nepřímo odsoudil hlavní hrdinku, avšak přirovnával ji k mužským představitelům a u hlavní hrdinky postrádal motivovanost. Stanislav Dvořák na hlavní postavě ocenil její vzhled, což je, zdá se, jediná vlastnost, kterou může hlavní hrdinka zaujmout.

Co se týče vyobrazování ženy na filmovém plátně dva autoři, Marek Čech a Tomáš Seidl, společně s Robertou Tóthovou zmínili věk herečky. Jak už bylo několikrát zmíněno, podle Condryho určité stáří v televizi není žádané. Tato problematika byla vysvětlena u konkrétních autorů a autorky. Co je však podstatné, v teoretické části se pojednává o zobrazování mladých žen jako polonahých a atraktivních. Jak se ukázalo i tato představitelka byla na plátně zobrazována jako atraktivní a polonahá. Faktem zůstává, že herečka na svůj věk nevypadá, a tak se potvrzuje definice zobrazování žen jako atraktivních. Vzhledem k tomu, že všichni tito autoři ve svých recenzích hlavní hrdinku hodnotili kladně, bylo možné jejich zmínku, na základě kontextu, interpretovat způsobem, že věk herečky nehraje důležitou roli. Tím tak částečně vyvrátili obě definice, které se objevili v teoretické části. Nelze však toto tvrzení generalizovat.

Obraz ženy na filmovém plátně byl ve většině recenzí vztahován k jedné významné akční scéně celého snímku. Všichni autoři se shodli na povedené akčnosti snímku, s výjimkou Emmy Orphe, která tuto akčnost spíše zkritizovala. K důležité akční scéně se pak také vztahovalo hodnocení hlavní postavy, která zde projevila svou fyzickou kondici. Tento fakt ocenilo deset autorů a autorek, konkrétně pět žen a pět mužů. Co je důležité zmínit, že mezi těmito ženami byla také právě Emma Orphe, která přestože spíše akčnost snímku zkritizovala, zmínila fakt, že hlavní představitelka na akční scéně musela trénovat. Zbýlých devět recenzentů a recenzentek pak konkrétně ohodnotilo fyzickou kondici nebo výkon postavy během akčních scén. Ostatní autoři a autorky se této skutečnosti nevěnovali.

Dalším společným prvkem, který se objevoval napříč recenzemi bylo srovnávání s mužským hrdinou. Z devíti ženských autorek se přirovnání dopustilo sedm z nich a u mužských autorů se k tomuto přirovnání přiklonilo osm z nich. Z devíti autorek pak zůstaly dvě, které se neuchýlily k žádnému srovnání. Je však podstatné negeneralizovat a uvést detaily

těchto srovnání. Ze všech autorů a autorek byl Karel Ryška jediný, který sice přirovnal hlavní představitelku k mužské postavě, nicméně ji označil jako stejně dobrou jako je role mužského představitele. František Fuka jako jediný z autorů nesrovnával hlavní hrdinku, nýbrž pouze děj a akční scény snímku. Zbylo tedy šest autorů, kteří hlavní hrdinku srovnávali s akční mužskou postavou. Z tohoto opět vyplývá, že muži dominují akčnímu žánru, a i přesto, že se žena snaží vytvořit akční postavu, pravděpodobně bude vždy srovnávána s již existujícími mužskými rolemi. Dagmar Šimková a Barbora Dršková však ukázaly, že je možné se takovému srovnání vyhnout a soustředit se pouze na roli hlavní postavy samotné.

Co se týče další, tentokrát vedlejší otázky, která byla zaměřená na genderové stereotypy, je možné potvrdit, že se genderové stereotypy v recenzích vyskytovaly. Je však důležité opět věnovat více prostoru pro podrobnější rozepsání tohoto objevu. Genderové stereotypy se vyskytovaly u pěti autorek a dvou autorů. Eliška Bartlová, Maja Chudíčková, Emma Orphe, Roberta Tóthová a Petra Adámková to jsou autorky, které ve svých recenzích použily převážně stejné stereotypy, a to zejména stereotypy zaměřené na blondýny. Většinou se jednalo o stereotyp blondýny jako krásné a atraktivní ženy, ale také jako hloupé blondýny, který pak byl v rozporu s tím, že představitelka je agentka, u kterých se předpokládá inteligence. U Roberty Tóthové pak bylo možné zaznamenat také poznatek o věku představitelky (viz výše). Emma Orphe se pak navíc dopustila také stereotypního popisování mužských hrdinů (viz kap. Televize a film). Co se týče mužských autorů, David L. Bronštejn a také Stanislav Dvořák upozorňovali na agentčinu barvu vlasů, a zároveň ženu vyobrazovali jako krásnou, na základě předsudků o blondýnách. Co je však podstatné zmínit, je to, že u recenzenta Tomáše Seidla se sice nevyskytovaly konkrétní genderové stereotypy, avšak bylo možné detekovat, že jeho vyjadřování se může o tyto stereotypy opírat.

V návaznosti na otázku o výskytu genderových stereotypů je možné odpovědět také na další související vedlejší otázku: zda je možné výskyt genderových stereotypů jednoznačně přiřadit mužskému nebo ženskému genderu. Jak analýza ukázala, není možné jednoznačně určit, jestli se stereotypy vyskytují pouze u mužů nebo pouze u žen. Genderové stereotypy se sice vyskytovaly spíše u ženských recenzentek, nelze to však považovat za rozhodující fakt a už vůbec tento výsledek nelze generalizovat na všechny existující recenze.

Dalším velmi důležitým prvkem, který tato práce objevila je výskyt a běžnost využívání generického maskulina, které bylo využito ve všech recenzích. Stanislav Dvořák, Dagmar Šimková a Barbora Dršková jsou však autorky a autor, kteří ve své recenzi použili generické maskulinum pouze jednou. Nicméně tento výsledek jasně ukazuje silnou

zakořeněnost generického maskulina v jazyce všech autorů a autorek. Přestože většina z nich správně užívala ženské tvary slov agentka, hrdinka, špiónka, při popisování hlavní představitelky, při všeobecném označování všichni autoři použili pouze mužský rod slov agenti, špióni. Podstatné je zmínit vyjadřování Emmy Orphe a Davida L. Bronštejna. U těchto dvou autorů bylo možné zaznamenat, že i přesto, že popisovali hlavní hrdinku, používali mužský rod. U Davida L. Bronštejna je to možné vysvětlit tím, že z celé jeho recenze vyplynula mírná nadřazenost nad ženami. Nejvíce se věnoval ženě jako sexuálnímu objektu, a navíc ji označoval mužským rodem. U Emmy Orphe byla situace podobná. Také ona hrdinku označovala mužským rodem, avšak nelze říci, že by ženami pohrdala. Jak totiž ukázalo její další vyjadřování, samu sebe označila jako diváka, nikoliv divačku, protože je zřejmé, že se jedná o zvykové využívání generického maskulina. Tímto je možné také poukázat na častý výskyt slova divák. Většina autorů, kteří tento výraz použili, označovala hlavní postavu ženským rodem, avšak při popisu publika opět použili generické maskulinum.

Posledním faktem, je bodové nebo procentuální hodnocení. Nejen, že některé recenze byly kratší než ostatní, avšak stále splňovaly požadavky této práce, navíc autoři a autorky používali doplňující hodnocení ve formě procent, hvězd nebo bodů. Čtyři autoři a autorky se tomuto hodnocení vyhnuli, osm autorů a autorek použilo procentuální hodnocení a zbylých sedm recenzentů a recenzentek využilo bodové nebo jiné hodnocení. Tímto je možné poukázat na jakousi nápomoc pro čtenáře, které zajímá hodnocení snímku od konkrétního autora či autorky, avšak nemá čas nebo náladu číst celou recenzi. Takové hodnocení se objevuje také například na specializovaných webech (stránka csfd.cz). Tato stránka je zaměřená na snímky a většina uživatelů se může řídit právě tímto hodnocením.

Tato práce ukázala, jakým způsobem vybrané a analyzované filmové recenze v českém prostředí hodnotily ženskou hlavní představitelku. Ukázala se silná zakořeněnost užívání generického maskulina v jazyce všech recenzentů a recenzentek. Nicméně je možné konstatovat, že převážná většina autorů a autorek zhodnotila obraz hlavní postavy kladně, i přesto, že většina z nich je stále přirovnávala k existujícím mužským hrdinům, což svědčí o dominanci mužských představitelů v reflektovaném akčním žánru. Nakonec je nutné upozornit, že výsledky této práce nelze generalizovat na všechny existující recenze na snímky s hlavní ženskou postavou v původně maskulinních žánrech a jsou platné pouze pro recenze analyzované v této bakalářské práci, přesto je přínos práce zřejmý. Tím je nález, že nelze jednoznačně přisuzovat stereotypizaci konkrétnímu genderu. Zároveň je však gender důležitou složkou, při psaní recenzí, avšak není složkou determinující. Dále se ukázala silná zakořeněnost

generického maskulina a také zcela běžné zobrazování ženy jako sexuálního objektu, a to i ve snímku, který by měl být potenciálně emancipační, obsadil-li do role běžně sehrávané muži ženu.

Seznam použité literatury

BASLAROVÁ, Iva (2018): Rabijáti, svalovci i špti/ reprezentace maskulinit v americkém filmu a televizi od 40. let do současnosti. *Cinepur*. 2018, 120, 49-54.

DOČEKALOVÁ, Markéta. *Tvůrčí psaní pro každého: jak psát pro noviny a časopisy, jak vymyslet dobrý příběh, praktická cvičení*. Praha: Grada Publishing, 2006, 152 s. ISBN 802471602X.

DOLANSKÁ, Nina. *Jak se stát Hemingwayem (Příručka pro budoucí žurnalisty)*. Praha: Univerzita Karlova, 1994. p. 80

FAFEJTA, Martin. *Úvod do sociologie pohlaví a sexuality*. Věrovany: Nakladatelství Jan Piszkiwicz, 2004, 159 s. ISBN 8086768066.

HANÁKOVÁ, Petra. *Pandorina skříňka, aneb, Co feministky provedly filmu?*. Praha: Academia, 2007, 141 s. ISBN 9788020015518.

HARTL, Pavel a Helena HARTLOVÁ. *Psychologický slovník*. Třetí, aktualizované vydání. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0873-0.

HAŠKOVCOVÁ, Helena. *Fenomén stáří*. Vyd. 2., podstatně přeprac. a dopl. Praha: Havlíček Brain Team, 2010, 365 s. ISBN 978-80-87109-19-9.

HENDL, Jan a Jiří REMR. *Metody výzkumu a evaluace*. Praha: Portál, 2017, 372 s. ISBN 978-80-262-1192-1.

HRABAL, Vladimír. *Sociální psychologie pro učitele: vybraná témata*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2003. 125 s. ISBN 8024604361.

JÍLEK, Viktor. *Žurnalistické texty jako výsledek působení jazykových a mimojazykových vlivů*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2009, 120 s. Učebnice. ISBN 978-80-244-2218-3.

JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Média a společnost*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-697-7

JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Masová média*. 2., přepracované vydání. Praha: Portál, 2015, 390 s. ISBN 978-80-262-0743-6.

JIRÁK, Jan, Milan ŠMÍD, Miloš ČERMÁK, et al. *10 let v českých médiích*. Praha: Portál, 2005, 142 s. ISBN 80-7178-925-9.

KASTEN, Hartmut. *Ženy - muži: [genderové role, jejich původ a vývoj]*. Praha: Portál, 2006. Spektrum (Portál). ISBN 807367145x.

OAKLEY, Ann. *Pohlaví, gender a společnost*. Přeložil Martin POLÁČEK, přeložil Milena POLÁČKOVÁ, autor úvodu Marie ČERMÁKOVÁ. Praha: Portál, 2000, 171 s. ISBN 8071784036.

OSVALDOVÁ, Barbora a Jan HALADA. *Encyklopedie praktické žurnalistiky*. Praha: Libri, 1999, 256 s. ISBN 8085983761.

PLESKOVÁ, Kateřina. *Průvodce na cestě k rovnosti žen a mužů: (pracovní sešit)*. 2., aktualiz. vyd. Brno: Nesehnutí, 2005, 48 s. ISBN 8090322875.

RENZETTI, Claire M. a Daniel J. CURRAN. *Ženy, muži a společnost*. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-0525-2

SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada Publishing, 2014. ISBN 978-80-247-3568

VALDROVÁ, Jana. *Abc feminismu*. Brno: Nesehnutí, 2004. ISBN 80-903228-3-2.

VEŠÍNOVÁ KALIVODOVÁ Eva a Hana MAŘÍKOVÁ. *Společnost žen a mužů z aspektu gender: [sborník studií vzniklých na základě semináře Společnost, ženy a muži z aspektu gender pořádaného Nadací Open Society Fund Praha]*. Praha: Open Society Fund, 1999. ISBN 80-238-4770-8.

ŠANDEROVÁ, Jadwiga a Alena MILTOVÁ. *Jak číst a psát odborný text ve společenských vědách: několik zásad pro začátečníky*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2005, 209 s. Studijní texty. ISBN 80-86429-40-7.

Seznam internetových zdrojů

ADÁMKOVÁ, Petra. *Atomic Blonde, Působivá akcia, lenivý scenár* [online]. In: cinemaview.sk. 2017. [cit. 4. 4. 2019]. Dostupné z: <https://www.cinemaview.sk/recenzie/atomic-blonde/>

BARTLOVÁ, Eliška. *Recenze: Atomic Blonde: Bez lítosti/ Atomic Blonde* [online]. In: cervenykoberec.cz. 2017. [cit. 25. 3. 2019]. Dostupné z: <http://www.cervenykoberec.cz/91783/recenze-atomic-blonde-bez-litosti-atomic-blonde/>

BRONŠTEJN, David L. *Film Atomic Blonde: Bez lítosti. Genderově vyvážená bondovka* [online]. In: kulturio.cz. 2017. [cit. 26. 3. 2019]. Dostupné z: <https://kulturio.cz/recenze-film-atomic-blonde-bez-litosti/>

ČECH, Marek. *Atomic Blonde: Bez lítosti – recenze filmu* [online]. In: avmania.e15.cz. 2017. [cit. 9. 4. 2019]. Dostupné z: <https://avmania.e15.cz/atomic-blonde-bez-litosti--recenze-filmu>

DEJFF – DAVID. *Recenze: Atomic Blonde: Bez lítosti (Atomic Blonde)* [online]. In: filmovyguru.cz. 2017. [cit. 6. 4. 2019]. Dostupné z: <http://filmovyguru.cz/recenze-atomic-blonde-bez-litosti-atomic-blonde/>

DRŠKOVÁ, Barbora. *Recenze: Atomic Blonde: Bez lítosti (2017) – Charlize Theron jako chladná agentka MI6* [online]. In: nafilmu.cz. 2017. [cit. 31. 3. 2019]. Dostupné z: <https://nafilmu.cz/2017/08/recenze-atomic-blonde-bez-litosti-2017/>

DUDOVÁ, Radka. *Postavení sólo rodičů v ČR.* [online]. In: alternativaplus.cz. 2016. [cit. 5. 3. 2019]. Dostupné z: http://alternativaplus.cz/wp-content/uploads/2016/01/Postaveni_solo_rodicu_vCR_eVerze.pdf

DVOŘÁK, Stanislav. *Recenze: Atomová blondýna. Zuřivá snaha být cool.* [online]. In: novinky.cz 2017. [cit. 2. 4. 2019]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/kultura/445013-recenze-atomova-blondyna-zuriva-snaha-byt-cool.html>

FUKA, František. *Recenze – Atomic Blonde: Bez lítosti* [online]. In: kinobox.cz. 2017. [cit. 30. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.kinobox.cz/clanek/12916-recenze-atomic-blonde-bez-litosti>

HAVLÍKOVÁ, Petra a Alžběta MOŽÍŠOVÁ. *A co ženy v médiích? Analýza zobrazování žen v tištěných a online médiích v roce 2015.* [online]. In: zenskaprava.cz. 2016. [cit. 18. 3. 2019]. Dostupné z: https://gendernora.cz/_files/200000327-ddbfbdebb9/A%20co%20%C5%BEeny%20v%20m%C3%A9di%C3%ADch_2.pdf

HENCZE, Adam. *Tinker, Tailor, Lorraine, Wick* [online]. In: pinbacker.cz. 2017. [cit. 2. 4. 2019]. Dostupné z: <https://pinbacker.cz/premiery/317-atomic-blonde>

CHUDÍČKOVÁ, Maja. *Atomic Blonde recenze, John Wick v ženském podání?* [online]. In: cz.ign.com. 2017. [cit. 25. 3. 2019]. Dostupné z: <https://cz.ign.com/atomic-blonde/4266/review/atomic-blonde-bez-litosti>

JANIKOVÁ, Hana. *Sexuální úchylky, deviace a aberace*. [online]. In: benepal.cz. 2012. [cit. 31. 3. 2019]. Dostupné z: http://www.benepal.cz/files/project_1_file/SEXUALNI-DEVIACE.PDF

JIRÁK, Jan. *Vliv médií na vytváření stereotypů a jejich dopad na společnost, postoje a chování*. [online]. In: Rvp.cz. 13. 9. 2005. [cit. 31. 1. 2019]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/k/z/284/o-stereotypech-v-mediich-aneb-svet-ktery-vidimedia.html/#2b>.

KOČÍ, Káťa. *Atomic Blonde láká na skvělé herce i zajímavé prostředí, slibovaným Johnem Wickem v sukni však není* [online]. In: informuji.cz. 2017. [cit. 31. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.informuji.cz/clanky/3824-atomic-blonde/>

KOREC, Michal. *Atomic Blonde* [online]. In: kinema.sk. 2017. [cit. 9. 4. 2019]. Dostupné z: <http://www.kinema.sk/recenzia/37732/atomic-blonde-atomic-blonde.htm>

KRONICKOVÁ, Jane C. *Alternativní metodologie pro analýzu kvalitativních dat*. Sociologický časopis [online]. In: sreview.soc.cas.cz. 1997. 33, 57-67. [cit. 15. 4. 2019]. Dostupné z: http://sreview.soc.cas.cz/uploads/d9ea8b94ec58c839306f61835d149215d1a90b3f_276_057KRONI.pdf

KUBÁLKOVÁ, Petra a Tereza WENNERHOLM ČÁSLAVSKÁ. *Možnosti (samo)regulace genderových stereotypů v médiích a reklamě*. [online]. In: Osf.cz. 2009. [cit. 31. 1. 2019]. Dostupné z: http://osf.cz/wp-content/uploads/2015/08/gender_media.pdf

MULVEY, Laura. *Visual Pleasure and Narrative cinema*. [online]. In: composingdigitalmedia.org. 1999. [cit. 31. 3. 2019]. Dostupné z: http://www.composingdigitalmedia.org/f15_mca/mca_reads/mulvey.pdf

NEDĚLOVÁ, Karolina. *K rozpakům kolem generického maskulina*. [online]. In: feminismus.cz. 28. 2. 2017. [cit. 31. 1. 2019]. Dostupné z: <http://www.feminismus.cz/cz/clanky/k-rozpakum-kolem-generickeho-maskulina>

NĚMEČKOVÁ, Kateřina. *Sázka na sebevědomé ženy se vyplácí čím dál víc. Platí to pro hlavní role v Hollywoodu i pro reklamy*. [online]. In: focus-age.cz. 14. 12. 2018. [cit. 6. 3. 2019]. Dostupné z: https://www.focus-age.cz/m-journal/aktuality/sazka-na-sebevedome-zeny-se-vyplaci-cim-dal-vic--plati-to-pro-hlavni-role-v-hollywoodu-i-pro-reklamy__s288x14163.html

ORPHE, Emma. *Atomic Blonde: Bez lítosti – 60 %* [online]. In: kritiky.cz. 2017. [cit. 28. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.kritiky.cz/filmove-recenze/2017/atomic-blonde-bez-litosti-60/>

ROHÁČKOVÁ, Kristina. *Akční hrdinka podle mužské fantazie. Atomic Blonde přebírá nejhorskí kvality Jamese Bonda.* [online]. In: irozhlas.cz. 2017. [cit. 4. 4. 2019]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/kultura/film/akcni-hrdinka-podle-muzske-fantazie-atomic-blonde-prebira-nejhors-i-kvality_1708041207_kro

RYŠKA, Karel. *Atomic Blonde: Bez lítosti: Recenze* [online]. In: moviezone.cz 2017. [cit. 30. 3. 2019]. Dostupné z: <https://film.moviezone.cz/atomic-blonde-bez-litosti/recenze>

SEIDL, Tomáš. *Atomic Blonde je typický letní oddechový film, špiónka Theronová využívá bondovské dovednosti* [online]. In: archiv.ihned.cz. 2017. [cit. 26. 3. 2019]. Dostupné z: <https://archiv.ihned.cz/c1-65835590-atomic-blonde-bez-litosti-film-leitch-theron-recenze>

ŠIMKOVÁ, Dagmar. *Recenze | Charlize Theron je v roli drsné agentky jako doma* [online]. In: totalfilm.cz. 2017. [cit. 28. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.kritiky.cz/filmove-recenze/2017/atomic-blonde-bez-litosti-60/>

TÓTHOVÁ, Roberta. *Recenzia: Theronovej Atomic Blonde má tvrdé päsťe* [online]. In: kultura.pravda.sk. 2017. [cit. 4. 4. 2019] Dostupné z: <https://kultura.pravda.sk/film-a-televizia/clanok/437789-recenzia-theronovej-atomic-blonde-ma-tvrde-paste/>

VARGA, Jan. *Atomic Blonde: Bez lítosti (Atomic Blonde) – Recenze – 50 %* [online]. In: filmspot.cz. 2017. [cit. 7. 4. 2019]. Dostupné z: <http://www.filmspot.cz/2017/07/recenze-filmu-atomic-blonde-bez-litosti-charlize-theron.html>

VOHLÍDALOVÁ, Marta. *Genderové rozdíly v odměňování očima veřejnosti v České republice.* [online]. In: zenskaprava.cz. 2017. [cit. 5. 3. 2019]. Dostupné z: http://zenskaprava.cz/files/Vyzkumna-zprava-Genderove-rozdily-v-odmenovani_final_vcetne-loga_doplneni_3loga_aktualizace_MV.pdf